

Kasım'da aşk başkadır, Paris aşk şehridir, demek ki Kasım'da Paris başkadır diyerek çıktığımız, gitmişken Benelüks ülkelerini de görelim diyerekten yine dolu dolu bir hafta geçirdiğimiz bir turun daha sonuna geldik. Bu sefer elimden geldiğince teknik, sıkıcı, faydalı bir yazı yazma niyetindeyim. Gittik, geldik, yedik içtik. Yazı muhtemelen bunlardan oluşacak, turla gidecek olanlar, tursuz gidecek olanlar, siz de gelin.

1. GÜN

17 Kasım günü sabah 8:20'de Sabiha Gökçen hava alanına başladı yolculuğumuz. Uçağımız Pegasus'dan 10:20'de kalkıyordu (tabi bir Pegasus klasiği olarak 11'de havalandık), 2 saat önce buluştuk. Elimize elektronik biletlerimizi vermişlerdi. Acente sizin için rezervasyon yaptırmış. 24 saat kala online check in yaptırabiliyorsunuz. Orada rehberi bulayım beni yönlendirsin diye kasmayın, gidin yaptırmadıysanız check in işlemlerinizi yaptırın, bavullarınızı verin. 20 kg bavul hakkınız var, 8kg'da el bagajı alabiliyorsunuz yanınıza. Pegasus 2-3 kg fazlalığa giderken de gelirken de dikkat etmiyor. Bavullarınızı verip biletinizi aldıktan sonra kapıdan geçip uçağınızı beklemeye başlayabilirsiniz. Sonuçta hepiniz aynı uçak ile gideceksiniz, sıkıntı yok. Rehber sizi bulur. Bizde böyle oldu bu arada, rehber ile Türkiye'den aynı uçakla gittik. İlk durağımız Düsseldorf hava alanı.

Teknik olarak Almanya'ya gittiğimiz için biraz endişeliydim. Yanıma birkaç kutu konserve ve ton balığı almıştım. El bagajına değil bavulumu koyup uçağa verdim. Problem çıkar mı acaba diye de araştırma yaptım, kimisi çıkabilir alma demiş, kimisi el bagajında değilse sorun yok demiş. Biz sorunsuz şekilde geçtik. Hatta yanımda yarım litre su şişesi vardı, onu el bagajıma koymuştum ona da bir şey demediler.

Uçaktan indikten sonra gözlerimiz rehberi arıyor. Rehberimiz genç bir beyefendi (35 civarıydı sanırım). Ona ayrı bir parantez açayım.

REHBERİMİZ YUSUF KURT

Yusuf Kurt beyefendi, kendisi "süper" bir rehber olur. O kadar "süper" ki tüm hafta boyunca çok iyi niyetli ve "süper" idi. Tabi. Toparlayacak olursam, Yusuf bey çok bilgili ve özverili bir rehber. Sizin için kendini parladığını görebiliyorsunuz. Bir o kadar da rahat bir insan. Çok tecrübeli, sanırım 11 senedir bu işi yapıyordu. Dolayısıyla söyleyebileceğim hiçbir olumsuz özelliği yok. İyi niyetinden zerre şüphe duymadım. Misafirler ile iletişimi harika, tüm sorulara içtenlikle cevap veriyor. Hep gülüyor. Nasıl oluyor bilmiyorum ama biz bezdik, yorulduk o bezmedi. Bence rehberiniz Yusuf bey ise sevinmelisiniz. Ben bu turu onunla geçirdiğim için gayet mutluyum.

Dönelim ilk günün devamına. Rehberimiz pasaport kontrolünden geçelim, bavulların orada buluşalım diyor. Pasaport sırasına giriyoruz.

Sarışın, tam bir Alman çıktı karşıma pasaport polisi olarak. Neden geldin buraya dedi, turistik amaçlı dedim. Ne kadar kalacaksın dedi bir hafta dedim. Geri döneceksin değil mi dedi tabi ki dedim. Ekstra olarak dönüş biletini aldın mı dedi evet dedim, görebilir miyim dedi, ben de turla geldim rezervasyonu onlar yaptı dedim. Uzatmadı, ok dedi. Uzatsaydı da elektronik biletimi gösterirdim dönüş bileti de var onda. Rehberimiz de en arkaya geçmişti zaten en son o geçti kontrolden, bir problem olursa müdahale etmek için. Devam edip bavullarımızı aldık, ilk tanışmalar, kaynaşmalar, rehberimiz geldi, o da bavulunu aldı. Bir hafta boyunca yaklaşık 2500km seyahat edeceğimiz otobüse hava alanının önünden bindik. Otobüs Belçika firmasının bir otobüsü, şoförümüz Fas asıllı Belçikalı, Müslüman bir kardeş. Fransızca, İngilizce filan konuşabiliyor. Baya da sağlam şoförlüğü vardı, birkaç kere alkışlamalık harekette bulundu.

Otobüse binip Köln'e doğru yola çıktık. Turda toplam 37 kişi idik. Otobüs bizim Temsa otobüsüydü enteresan bir şekilde. Normal şehirlerarası otobüs yani. Rehberimiz mikrofonu eline alıp ilk bilgileri vermeye başladı. Oturma düzeni ilk iki sıraya herkes 1 kere oturmak kaydıyla isteyen istediği yere otursun şeklinde idi. Tartışma çıkar diye düşündüm ama problem çıkmadı, sanırım isteyen herkes

ilk iki sıraya oturma fırsatını buldu, arkalarda oturmak isteyen de orada oturdu. Herkes memnundu. Yani her gün bir sıra öne kayın gibi abuk bir uygulama olmadı, güzel de oldu.

Köln'e gidene kadar rehber genel tur programı ile ilgili bilgiler verdi. Ekstra turlardan bahsetti. Hiçbir zorlama yapmadı, insanlara kendini kötü hissettirmede. Hatta daha sonra parasını verdiği tura gelmek istemediğini söyleyen insanlara paralarını iade etti filan. Bu bakımdan kötü bir deneyim yok, isterseniz hiçbir ekstra tura gitmeyebilirsiniz, zorlama, kötü muamele filan yok. Rehber ekstra turlarda neler göreceğimizden, neden o tura gelirse çok harika olacağından bahsetti tabi. Biz planımız yapmıştık. Bir de enteresan bir değişiklik oldu. Louvre müzesine girmek isteyen insanlar oldu haliyle. Bizim tur programında Pazartesi Paris panoramik gezisi, Salı günü Paris Şaheserleri ekstra turu ve Çarşamba günü de Disneyland turu gözükiyordu ama Salı günü Louvre müzesi kapalı olduğu için Disneyland Salı günü yapıldı, Çarşamba günü de Paris Şaheserleri. Bu bizim işimize geldi çünkü rehber daha sonra turu alabilir miyiz diye sorup olumlu cevap aldık. Paris'i kendimiz gezmek istiyorduk ama emin de olamıyorduk. Salı günü kendimizi test edip, eğer eğlenirsek, zorlanmazsak Çarşamba günü de kendimiz gezeriz, zorlanırsak da turu satın alıp turla gezeriz diye düşündük. Her halukarda Disneyland'a gitmemeye kararlıydık. Bu noktada ekstra turlar ile ilgili kısa bir özet geçeyim, fikir sahibi olarak ilerleyelim.

EKSTRA TURLAR

Bence bu turun eksta turları zayıf, tırt. Bir de benim gezi mentalitem doğal insan mentalitesi ile örtüşmüyor olabilir. Açıklayayım, ben bu tura gelirken beni cezbeden şeyler Paris, Amsterdam, Lüksemburg, Brüksel. Şehirler yani. Ne bileyim Disneyland'a gitmek için bin kilometre yol gelmiyorum ya da Lahey Adalet Sarayını görmek için gelmiyorum, şehir gezmek için geliyorum. Dolayısıyla her ekstra deneyim benim şehir gezintimden geliyor, güzel olmuyor. Ben fırsat varsa bulunulan şehri +1 gün daha gezme taraftarıyım. Ama genelde insanlar şöyle düşünüyor. Amsterdam'a daha sonra yine gelebilirim ama Lahey kentine bir daha ne zaman geleceğim, Adalet Sarayı'nı ne zaman göreceğim, hazır fırsat bulmuşken gezeyim. Çok yanlış bir düşünce. Aşağıda daha detaylı anlatacağım ama ne kadar çok şey yapmaya çalışırsanız o kadar eksik bir deneyim elde ediyorsunuz. Bence 1 gün Amsterdam'ı yarım yamalak ve bir gün de Büyük Hollanda gezisini yarım yamalak yapmak yerine 2 gün dolu dolu, tadına vara vara Amsterdam'ı gezmek çok daha verimli ve mantıklı. Karar sizin.

*İlk ekstra tur Schengen kasabası Remisch nehri gezisi. Tamamen tırt bir gezi. Bunu herkes aldı, 20 euro zaten sanırım o yüzden. Bu geziyi ikinci gün sabah Lüksemburg'dan ayrılırken yaptık. Amacımız Paris'e gitmekti aslında, yarım günümüzü burada heba etmek çok kötü bir fikir bence. 1 dk'da otobüs ile üç ülke geçiyorsunuz evet. Köprü'nün bir tarafı Lüksemburg diğer tarafı Almanya, az ileride Fransa. Schengen anlaşmasının imzalandığı nehir, birkaç fotoğraf, Schengen anıtı, Berlin duvarı. Bence buradaki tek ilgi çekici eser yıkılan Berlin duvarının bir bölümü. Onun dışında zaman ve para israfı. Bu turu almasaydık ne olacaktı bilmiyorum çünkü sizi bırakıp dönüşte alabilecekleri bir yer yok. Yola devam ediyorsunuz. Paris'e giderken yol üzerinde Schengen kasabasında durup geziyorsunuz, gezdiğiniz alan da 200 mt civarı. Yani turu almasanız size kibarca otobüsten inmemenizi ve mümkünse dışarıya bakmamanızı isteyebilirler. Şaka da yapmıyorum, onun dışında mecburen sizi oraya götürmek zorundalar.

*İkinci ekstra tur Lido Kabare Show. Paris'e ikinci gün akşam saatinde gidebildik, Şanzelize caddesinde Lido Show. Biz katılmadık şova, 7 kişi katıldı sanırım bizim turdan. Beğenen ve oturduğu yerden memnun kalmayan vardı. Yorum yapamayacağım. Biz onlar içeride iken akşam ışılıtısında Şanzelize keyfini yaşadık ki çok güzeldi. Gündüz yaşadığımız Schengen zaman israfını unutturdu.

*Üçüncü ekstra tur Disneyland turu idi. Paris Disneyland sanırım Avrupa'ya açılan ilk Disneyland, çok büyük, çok güzel. Biz buna da katılmadık. Katılanlar baya eğlendiklerini söylüyorlardı. Bu arada bu iki tur da epey pahalı. Paris'in çok gelişmiş bir metro ve banliyo hattı var, mantığı biraz zor ama 2 gün kullanınca biraz oturttum. Aşağıda detaylı metro sistemini de anlatacağım. Burada bahsetmemin sebebi, RER A banliyo hattının son durağı Disneyland'a gidiyor, 65 euro. Tur 125

euro alıyor, içeride rehberlik hizmeti alacak bir durum yok, herkes kendisi takılıyor ama rehber içerideki bir etkinlik için sizin adınıza rezervasyon yaptırıcım çok daha hızlı olacak onun dışında neye binerseniz çok keyifli olacağına dair de fikir vericem şeklinde bir şeyler söylemişti. Yani bunları önemsemiyorsanız 2 katı para vermeyin derim. Gitmeden epey gözünüzde büyüyor olmalı trene binmek filan ama inanın çok basit. RER A tren hattına binip son durak inceceksiniz, dönüşte de yine aynı tren hattına binip geri döneceksiniz. Biz o gün Paris'i gezmeyi tercih ettik.

*Dördüncü ekstra tur Brugge turu ki benim kesinlikle tavsiye ettiğim tek tur. Ciddiyim. Bence bu gezide tek bir tane ekstra tur satın almalısınız o da Brugge olmalı. Diğer hiçbir turu almayın. Brugge, ölmeden önce görmeniz harika olacak bir şehir. 30 euro fiyatı var bu turun. Ucuz sayılır. İşin kötüsü Brugge'de kalmak istiyorsunuz, ben istedim. Neyse ki turdan birileri burada daha fazla kalalım dedi ve sanırım bir yarım saat daha fazla zaman geçirebildik burada. Brüksel ile Brugge aynı gün ve maalesef iki şehir de güne gidiyor. Ayrıntılarıyla anlatacağım ama bu tura gidin. Ama yine de söyleyeyim, bu tur da Brüksel'e giderken geçilen bir destinasyon ve turu almazsanız sizi bırakacakları bir yer yok. Yani yine sizi seve seve Brugge'ye götürecekler ve herhalde siz para vermediniz otobüsten inemezsiniz şeklinde bir çirkinlik yapılacağını sanmıyorum. Yine bizim turdan herkesin aldığı bir geziydi ki burayı rehber ile gezmek iyi oluyor. Ama aklınızda bulunsun diye yazıyorum.

*Beşinci ve son ekstra tur da Marken Volendam ve Büyük Hollanda turları. Normalde birisini seçeceksiniz diyor ama rehber ikisini de aynı gün yapacağız dedi. Bu tur bence gereksizlik abidesi, para ve zaman israfı. Marken Volendam 50 euro, Büyük Hollanda 75 euro. Toplam 125 euro veriyorsunuz ve tüm gün kaç tane şehir geziyorsunuz inanın bilmiyorum. 5-6 tane filan. Aşırı koşturmalı, hiçbir şey anlaşılmayan, fiziksel olarak olmasa da mental olarak çok yorucu bir gün oluyor. Hele son güne denk geldiği için doyumluk da oluyor. Bence o gün efendi gibi gidin Amsterdam'ı gezin. Otelden Amsterdam'a ulaşmak da hayli basitmiş. Amsterdam'ı 2 gün dolu dolu gezmiş olursunuz. 1 gün kesinlikle yetmiyor. Ha ben Hollanda'nın köylerini görmek istiyorum, ucuza peynir filan almak istiyorum dersanız uygun olabilir. O gün geldiğinde detaylı anlatırım.

Özetlemek gerekirse, Lido Show görüntülerine internette bakabilirsiniz, sanırım turla gidildiğinde çapraz bölümden izleniyor ve tam iyi olmuyor ama onun bilet parası ile ekstra turun parası neredeyse aynı. Disneyland sizin tercihiniz, bence Paris'i 3 gün dolu dolu gezin derim, çok güzel oluyor. Brugge'ye kesin gidin, başka da tura gitmeyin. 30 euro ile bu işi çözün, cebinizde kalan 350 euro ile bol bol hediye alır, Belçika çikolatası yer, Hollanda peyniri tadarsınız.

İlk günü anlatmaya devam edeyim. Rehber ekstra turlara katılacak olanlardan paraları toplamaya başladı. Bir de paketler var bu arada. Eğer Brugge, Marken Volendam ve Büyük Hollanda, Paris Şaheserleri turlarını beraber alırsanız minimum pakete gidiyorsunuz ve 220 euro yerine 200 euro ödüyorsunuz. Paketi bozarsanız kendi ücretleri neyse onları ödüyorsunuz. Schengen turu hiçbir pakete dahil değil, ona giderseniz artı 20 euro ödüyorsunuz. Biz Schengen, Brugge ve Marken Volendam, Büyük Hollanda turlarını aldık. Yani Lido Show ve Disneyland bir de Paris Şaheserleri hariç hepsini almış olduk. Yukarıda dediğim gibi şimdiki aklım olsa sadece Brugge turunu alırdım. Rehber kişi başı 155 euro ödedik.

Bu işlemlerden sonra Köln'e vardık, kaçta vardık hatırlamıyorum ama hava aydınlıktı. Önce rehberle birlikte [Köln katedralinin](#) olduğu meydana gittik. Dehşetengiz bir yapı. Yapımı 600 yıldan fazla sürmüş. Katedralin ortasında minik bir heykel var, meydanın hemen yanında da birebir aynı heykel var. Sanırım 10 m boyunda idi heykel, ve haliyle devasa duruyor ama katedralin üzerindeki birebir aynı heykele bakınca katedralin boyutlarını ve ihtişamını biraz olsun anlayabiliyorsunuz. Dünyanın [en büyük](#) ikinci katedrali kendisi. Daha sonra Media Markt mağazasının olduğu sokaktan yürümeye başladık. Burası hoş bir sokak, Alman tatlıları satan bir dükkanın önünde sıra oldu bizimkiler. Biz de 2 tanesi 1€ dan Alman pastası yedik. Bir de en küçüğünden 2€ ya kestane aldık. Kestaneci çekingen bir şekilde ispanyol musunuz dedi, hayır Türküz deyince Türkçe "Kestane" dedi. Giderken de "İyi günler" dedi yine Türkçe. Baya şaşırдық.

Rehberimiz buluşma yerini ve saatini söyleyip, dileyenlerin serbest gezebileceğini, kendisinin geziye devam edeceğini söyledi. Biz rehberle devam ettik. Bizi yan sokağa çıkartıp nehir boyunca tarihi binaları ve önemli olayları anlatarak tekrar katedralin oraya getirdi. Yaklaşık 45 dk kadar vaktimiz vardı, biz de gezdiğimiz yerleri tekrar gezip bir şeyler yedik. Pazar günü olduğundan Media Markt kapalıydı, baya üzüldüm, fiyatları acayip merak ediyordum. Köln'de toplam 1:30 saat kaldık ve ilk gün esas durağımız olan Lüksemburg'a doğru yola çıktık.

Lüksemburg'a gittiğimizde hava kararmıştı ve saat 6'yı geçmişti. Sokaklarda in cin top oynuyordu. Dükkanlar kapalı, dışarıda kimse yok. Hava puslu ve soğuk. Tabi bizim kafile ortamı neşelendirdi hemen. 30 kişi sağa sola dağılıp bağıra çağıra şakalaşıp fotoğraf çektiği için ortamı baya bozduk. Lüksemburg enteresan bir yer. 500bin nüfusu var. Onların da bir kısmı Fransa ve Almanya'da yaşayıp Lüksemburg'a çalışmaya gelen insanlar. Burada vergiler çok az ya da hiç yok ve kişi başına düşen gelir bakımından dünyada üçüncü sıradalar. Epey zenginler ama ülkeye girişte kullandığımız [Grand Duchess Charlotte](#) köprüsünün üzerini kapatmışlar çok fazla kişi intihar ediyor diye. Bununla ilgili [Le Pont Rouge](#) adında 21 dk'lık bir belgesel de yapmışlar. Yani insanlar acayip zengin, refah seviyeleri muazzam yüksek ama yine de mutlu değil. Zannedersem ikliminden ötürü. Bir de insan yok yahu. Çok acayip bir deneyim. Dedim herhalde akşam çok geç(!) olduğu için böyle ama yok, ertesi gün sabah gittik yine aynı. Neyse biz Lüksemburg'u fazla gezemedik. Rehber ile birlikte önemli meydan ve binalarını gördük. Burayı da toplam 1:30 saat gezdik, rehber bize bir şeyler yiyebilmemiz için zaman verdi. Her yer kapalı, biz de mecburen ve alışkanlıktan açık olan yegane düzgün yer olan İstanbul Kebap'a gittik. Evet küçük yerde İstanbul Kebap adında Türk yemekleri yapan bir mekan var. Sadece döner değil, mercimek çorbası, pilav, kuru fasulye filan da yapıyor. Japon turistler vardı dönerlerini afiyetle mideye indiren. Ben cheese burger köfte yedim ama açıkçası pek beğenmedim, tavsiye etmem.

Daha sonra ilk otelimize doğru yol aldık. Otel 15-20 dk uzaklıkta, zaten Lüksemburg minicik yer. Otel fena değildi. Hatta otelleri de bir başlık altında toparlayayım.

OTELLER

3* Lüksemburg: Novotel luxembourg kirchberg - 6 rue du fort niedergruenewald kirchberg luxembourg 2015 - 00352 429 84 81

3* Paris: Park and suites elegance rosny sous bois - 7, rue d'aurion - zac des portes de rosny 93110 - 0033 142 11 08 09

3* Brüksel: Thon hotel brussels airport - berklaan 4brussels 1831 - 0032 272 17 777

4* Amsterdam: Schibhol A4 - rijksweg a4 nr:3 schiphol 2132 ma - 0031252675335

*Lüksemburg'daki otel küçük ve temiz idi. Akşamın bir yarısı gittik, sabah erkenden ayrıldık dolayısıyla çok yorgun da olduğumdan sızıp uyudum. İnterneti vardı, iyi çekiyordu. Kahvaltısı fena değildi. Kettle ve çay, kahvesi, saç kurutma makinesi vardı.

*Paris'deki otel, aslında otel değildi. 1+1 apart daire idi, kapısında da buna benzer bir şey yazıyordu. İyi gibi de ama aslında kötü gibi de. Emin değilim. Kahvaltısı felaketti. 3 gün kaldık burada. Yatakları rahattı, tüm otellerin yatakları rahattı. Yalnız bu otelde niyeyse beni sürekli elektrik çarptı. Hani metale dokunduğunuz zaman çıt diye statik elektrikten ötürü çarpılırsınız ya. İnterneti vardı ve düzgündü. Değişik bir oteldi burası. Mutfağı, bulaşık makinesi ve ocağı vardı size özel. Ayrıca kettle ve ücretsiz sallama çay, kahve, sıcak çikolata da vardı ama saç kurutma makinesi yoktu. Saç kurutma makinesi olmayan tek otel buydu. Yatak ayrı bir odadaydı, bir tane de geniş oturma odası vardı yine sadece size özel. Bu oteli genelde beğenmedi insanlar ama çok da büyük sıkıntısı yoktu.

*Brüksel'deki otel en fenasıydı sanırım. İnternette çok soğuktu, üşüdük diye yorum yazan olmuş sanırım. Biz öyle sıkıntılı bir deneyim yaşamadık. Burası da Lüksemburg'daki gibi tek oda ve küçük bir otel idi. Burada da kettle ve çay, kahve vardı. Saç kurutma makinesi de vardı ama interneti paralıydı. Saati 4€, tüm gün 6€. Deli etti bu bizi. Kahvaltısı da kötüydü. Neyse ki burada

bir gün kaldık. Temizlikleri fena değildi tüm otellerin. Bir de sadece bu otelde olan enteresan bir şey vardı ki mükemmel kaliteli şemsiyeleri vardı. Otelde kaldığımız sürece alıp kullanabiliyorsunuz, satın almak isterseniz de 7€ fiyatı vardı. Kocaman baston tiptiydi alasım geldi.

*Amsterdam'daki otelimiz tek 4 yıldızlı otelimizdi, en son 2 gün burada kaldık. Otel diğerlerine nazaran daha genişti, tek odalıydı ama kettle ve çay vs. yoktu. Saç kurutma makinesi vardı, banyosunda hem küvet hem duşakabin vardı. Otellerin hepsinde televizyon vardı yerel televizyon kanallarını izleyebiliyordunuz. İnterneti neyse ki vardı ve iyiydi. Yatakları da ayrılabilirdi, sadece bu otelde, diğer otellerde iki kişilik yataklar birleşikti. Kahvaltısı ise mükemmeldi bu otelin. Her şey dahil otellerin kahvaltısı desem abartmış olurum ama onlara yakın bir performansı vardı, 3 çeşit Hollanda peyniri filan, herkes memnun kaldı kahvaltıdan.

En sıkıntılı konu ise otellerin şehir merkezlerine olan uzaklıkları. Lüksemburg ve Brüksel'de bunu dert etmenize gerek yok çünkü zaten birer gün kalıyorsunuz buralarda ve şehre gidip gezecek zamanınız olmuyor ama Paris'de ve Amsterdam'da kaldığımız otellerin şehre uzaklıkları sıkıntı yarattı. Amsterdam'daki otel hava alanının hemen yanındaydı ve hava alanına yarım saatte bir shuttle servisi varmış. Gece yarısına kadar da git gel yapıyor otel ve hava alanı arasında. Hava alanından da merkeze metro var. O şekilde gidip gelebiliyorsunuz. Paris'de ise çok gelişmiş metro ve banliyo sistemi sayesinde istediğiniz her yerden her yere aktarma yaparak gitmeniz mümkün ama hem kafa karıştırıcı hem de zaman alabiliyor.

Genel olarak otellerde yaşadığımız deneyim, internette okuduklarımız gibi çıldırtıcı cinsten, kötü hatıra bıraktıracı cinsten değildi. Akşam geç saatte uyumak üzere gidip, sabah da erkenden kalkıp ayrıldığımız için, temiz ve rahat olması önceliğimizdi, o konularda da bir sıkıntıları yoktu.

2. GÜN

Programda ilk gün gözükken Remich ve Schengen Gezisi zaman yetmeyeceğinden ikinci güne alınmıştı. İlk gün Köln ve Lüksemburg şehirlerini gezdik. İkinci gün de rehberimiz yeniden Lüksemburg merkeze gidip bir de gündüz görelim, yarım saat takılalım, hediyelik eşya almak isteyen olur diye bizi yeniden Lüksemburg merkeze getirdi. Çok da iyi yapmış, gündüz gözüyle de görmüş olduk. Sabah 7:30'da uyandırma servisiyle uyandık. Kahvaltı yaptıktan sonra 9:00'da yola çıktık. Önce merkezdeki Notre Dame Katedralini gördük, hatta içine girdik. Bu katedralin enteresan tarafı günah çıkartma odalarının ayan beyan ortada olması. Sanırım ben de ilk kez çıplak gözle günah çıkartma odası gördüm. İçeride biraz kalıp fotoğraf çektikten sonra çıkıp dün gece gezdiğimiz yerleri bir de gündüz gezmeye başladık. Kiosk adında bir mağazaya girip alışveriş yaptık. Ben o ara Lüksemburg'u gezdim tabi. Dün gecekenden bir farkı yok. Hala puslu, hala sessiz. Yine kimse yok. Çok acayip.

Otobüsün bulunduğu yere giderken yol çalışması yapan bir işçi kollarını açıp bana poz verdi. Ben de fotoğrafını çektim. Nerelisin diye sordu, Türkiye dedim. "Ankara mı?" dedi, "İstanbul" dedim. Aaa, "Erdoğan?" dedi kırık bir Türkçe ile. Anlamadım başta. "Do you like Erdoğan?" dedi. Elin Lüksemburglusu bile tanıyor. Bazı sever, bazısı sevmez, ben sevmeyenlerdenim dedim. "Kemal?" dedi, yine anlamadım. "Atatürk?" dedi bu sefer ama bunları hayli kırık bir Türkçe ve heyecanla söyleyordü. Yani "Peki ya Atatürk?" demek istemişti. "Tabi ki, onu herkes sever, bizim liderimiz" dedim, gülümsedi. Çok acayip bir andı, Lüksemburg'da asfalt çalışması yapan bir belediye çalışanı bana Türkiye'deki en kısır tartışmalardan birini soruyordu.

Bu diyalogtan sonra otobüse atlayıp Remich ve Schengen Gezisi için yola koyulduk. Yukarıda bu geziye baya bir sövdüm ama şunun hakkını vermem gerek. Remich Kasabasına giderken yolda gördüklerimiz enfesti. Kasabada bir halt yoktu ama yol muazzamdı. Lüksemburg epey yeşillikli bir yer. Buna çok önem veriyorlar, rüya gibi yollardan gidiyorsunuz. Tarifı mümkün değil. Ağzım açık izledim yolu. Her taraf yemyeşil ve çok düzenli. Kasabaya gidince bu kasabaya gelmemizin esas sebebi Lüksemburg'un akıl almayacak kadar ucuz bir yer olması ve burada da yine gözlemlerinizle görseniz inanmayacağınız ucuzlukta bir süper market olması. Yani buraya geldik, markete girdik, 40dk alışveriş yaptık, çıktık ve Schengen Kasabasına doğru yola çıktık. Gerçekten bu kadar. Rehber

de zaten turu tanıtırken, 2 şişe şarap alsanız tur parasını (20€) çıkartırsınız demişti. Gerçekten de insanlar değil 2 şişe, mağazadaki bir takım şarapları bitirdiler. 2€'ya şarap vardı, hem de köpek öldüren değil. Chianti şarabı mesela 2.90€ idi, mağazadaki stokları eritti bizim kafiye. Onun dışında viskiler de çok ucuzdu. Tekirdağ Rakısı bile vardı ve o da çok ucuzdu. Ucuzluğun sebebi Lüksemburg'un vergi sistemi. Burada benzin de çok ucuz ve çevre ülkelerde oturan insanlar buraya gelip depoyu fulleyip gidiyorlarmış. Rehberin söylediğine göre buradaki fiyatlar free shoplardan bile ucuzmuş. Öyle olunca insanlar 4-5 şişe alkol aldılar.

Bu arada su ile ilgili bilgi vermeyi unuttum. Otobüste su satılıyordu, 500 ml plastik şişe su 1€'ya satılıyordu. Normalde çok daha pahalı idi sular gittiğimiz yerlerde ama süper market tipi yerlerde çok ucuza 6'lı su bulmak da mümkündü. Lüksemburg'da o konuda iyi bir nokta. 6'lı 2 lt'lik su 1,75€ idi. Yani düşününce, 12 lt'lik suya 1,75€ veriyorsunuz, otobüste 0,5 lt'lik suya 1€ veriyorsunuz. Oradan aldığımız 12 lt'lik su neredeyse turun sonuna dek yetti.

Remich'den ayrılıp Schengen'e yol aldık. 1 dk içinde 3 ülke kat ettiğiniz yer burası. Lüksemburg tarafında iken bir köprüden geçiyorsunuz. Köprü'nün yarısından itibaren Almanya topraklarındasınız. Köprüyü geçip, yola devam edince de 1dk içinde Fransa topraklarına girmiş oluyorsunuz. Burada asfaltın rengi değişiyor, bir de mini Eyfel kulesi size Fransa topraklarında olduğunuzu hatırlatıyor. 3 ülkeyi yürüyerek değil otobüs ile 1 dk içinde geçiyorsunuz. Burada sınırlar o kadar muallak ki farkında olmadan başka bir ülkenin sınırlarına girmiş oluyorsunuz. İnsanlar Almanya'da yaşayıp, Lüksemburg'a her gün çalışmaya gidiyorlar mesela. Normal bir durum. İlerleyip köprüden geçip tekrar Lüksemburg topraklarına giriyoruz ve Schengen anlaşmasının imzalandığı, bugün yerinde tırt bir müzenin ve birkaç sepya fotoğrafın olduğu bir alana geliyoruz. Buradaki tek ilginç obje Berlin duvarının bir kısmı. Rehber bize duvarın hangi kısmının doğu, hangi kısmının batı olduğunu sordu. Duvarın bir tarafında özenle çizilmiş bir kadın resmi vardı. Siz de tahmin etmeye çalışın bakalım resim olan taraf doğu mu olabilir, batı mı?

Bunun dışında Schengen anıtı var, yerlerde üye ülkelerin adlarının yazılı olduğu levhalar var. İkinci Schengen anlaşması Moselle Nehrin'de imzalanmış. Yani nehrin ortasında bir gemide imzalanmış. Sanırım 3 ülkenin kesişim yeri olan, 3 ülkeyi birbirinden ayıran ve tarafsız bölge olan nehrin ortasında sınırların kaldırılması anlaşmasını imzalamaları epey anlamlı olmuş.

Saat tam 12'de Schengen kasabasından ayrılıp Paris'e doğru yola çıktık. Yaklaşık 5:30 saat yolumuz olduğundan rehberimiz bize [Autumn in New York](#) (New York'ta Sonbahar) filmi izletti. Bu film ile bizim gezimizin tek ortak noktası sonbahar mevsiminde oluşumuz, onun dışında [Midnight in Paris](#) çok daha uygun olurdu ama elinde yoktu sanırım. Ben zaten Midnight in Paris'i defalarca izlediğimden bir kere daha izlemezdim. Yolda epey pahalı bir benzincinin restoranında öğle yemeği molası verdik. Genel olarak tur boyunca hiç lavabo sıkıntısı çekmedik, gerek uzun yollarda olsun, gerek şehir içinde gezerken hep zamanında mola vererek ihtiyaçlarımızı giderdik, hem de yorulmamış olduk. Moladan sonra film de bittiğinden ve bizim de daha çok yolumuz olduğundan rehberimizin her turunda yaptığını söylediği tanışma faslını gerçekleştirdik. Önce rehber kendi hakkında kısa bilgi verip daha sonra en ön sıradan başlayarak herkesi otobüsün önüne çağırıp, mikrofonu verip bir iki cümle kendini tanıtmalarını ve böylece herkesin birbirini tanımasını, görmesini sağladı. Fena da olmadı, çok enteresan, komik hikayeler varmış, onları öğrendik. İyi güldük. Herkes tura geliş hikayelerini, önceki turlarını ya da o turun onlara ne ifade ettiğinden filan bahsetti.

Sonunda 17:30 gibi Paris şehrinin merkezine giriş yaptık. Hava kararmış, Paris'in ışıkları ortaya çıkmıştı. Paris dünyanın gece en güzel gözükken şehirlerinden biri olsa gerek. Trafik konusunda tur boyunca çok şanslıydık, ciddi bir trafığe hiç yakalanmadık. Paris'in de o saatlerde trafığı öldürücü olabiliyormuş ama neyse ki işten çıkanlar Paris'in dışına gitmeye çalışırken biz Paris'e gitmeye çalıştığımız için rahattık. Notre Dame Katedralinden başladık ve gece ışıkları altında Paris'in tüm önemli yapılarının yanından otobüs ile geçtik. Panoramik şehir turunu icra ettik yani. 2 farklı yerde durup [Eyfel kulesinin](#) fotoğrafını çektik. Eyfel, 324 m uzunluğu ile Paris'in her yerinden gözüküyor. Yetmezmiş gibi tam tepesine bu uyuz güçlü lazer ışıklarından koymuşlar. 360 derece

dönüp hey ben buradayım diyor. Biz de Eyfel'i güzel gören 2 uzak yerde durup fotoğrafını çektik. Bu şekilde ilerleyerek Paris'in tüm önemli yapıtlarının yanından geçtik. Daha sonra esas geleceğimiz yer olan [Şanzelize](#) (Champs-Elysees) meydanına, rehberimizin mikrofonu ve hopörlörlere verdiği Joe Dassin eşliğinde "[Ooo Şanzelize](#)" diyerek girdik. Önce Concorde Meydanı, sonra Şanzelize ve nihayet [Arc De Triomphe](#) (Zafe Takı). Buradan dönüp, yeterince erken geldiğimiz için farklı bir yoldan otobüsle Paris'i keşfetmeye devam ettik. Bir ara Eyfel'in dibinden de geçtik. Tekrar Notre Dame Katedralinin oraya dönüp tekrar, yavaş yavaş, rehberin anlatımı ile şanzelize meydanına, tam olarak Lido Show'un önünde otobüsten indik. Saat tam 19 idi, 20:30 da Lido Show başlıyordu ve gece 23'de de bitiyordu. Lido'ya katılmayanlar gece 23'e kadar Şanzelize'de serbestti yani. Gece 23'de otobüs ile otelimize dönecektik. Bu baya keyifli oldu. Başta o kadar zaman nasıl geçecek dedik ama şanzelize caddesinin uzunluğu 2 km. genişliği de 70 m. Türkiye'den Bağdat Caddesi'ni örnek verebiliriz sanırım burası için. Sağlı sollu lüks mağazalar, restoranlar, kafeler, ortada cadde, geniş kaldırımlar. Bağdat caddesinin 2km uzunluğunda ve 70 m genişliğinde, iki ucunda 12 giriş çıkışlı epey karışık ve dünyanın muhtemelen en karmaşık bağlantılarının olduğu bol kaosu iki yola ev sahipliği yapan renkli bir cadde diyebiliriz. Burada tüm gün bile bir şekilde geçer. Biz de yakın olan tarafa, Zafer Takı'nın oraya yürüdük. Orada ölenlerin anısına askeri bir tören vardı. Sonra Lido tarafındaki yoldan yavaş yavaş aşağı inmeye başladık. Gördüğümüz dükkana da dalıyorduk. Ben mesela Mercedes'in mağazasına girdim ve gerçek bir Formula 1 arabası gördüm. Caddenin yarısı ünlü, lüks, pahalı markaların mağazaları ile dolu, bir yerden sonra birbirinin aynısı ahşap kulübeler içinde satış yapan yerler başlıyor. bunlar 4-5 mt uzunluğunda bizim büfeler gibi minik işletmeler. Tatlı, waffle, el yapımı hatıra hediyelikler, danteller, çeşitli süsler filan satıyorlar. Fiyatlar fahiş, cadde inanılmaz kalabalık ve rehberin daha doğrusu şoförümüzün dediğine göre bu cadde üzerinde kiralar acayip pahalı imiş. Şoförümüz şanzelize üzerindeki dükkanların aylık metre kare başına 23bin € ödediklerini iddia etti, rehberimiz de parayı astronomik fazla bularak aylık değil yıllıktır o dedi. Metre kare başına 23 bin € ciddi bir rakam.

Bir ara cadde üzerinde bulunan metro istasyonlarından birine inerek hem metro haritası aldık hem de metro sistemine aşına olmaya çalıştık, ertesi gün kendi başımıza dolaşacağımız için ilk şoku atlatalım istedik. Hatta buradaki makinelerden ertesi gün için metro bileti aldık. Gerçi kullanamadık ama, bunu birazdan anlatacağım.

Yürüye yürüye Concorde Meydanına kadar geldik. [La Grande Roue](#), yani Paris'in birçok noktasından gözüken meşhur dönme dolap karşıladı bizi. Binebilir miyiz acaba, kaç paradır ki diye merak edip yanına gittik. Giriş yetişkinler için 10 €. Hemen sevinip biletlerimizi alıp sıra beklemeden bindik dönme dolaba. Benim kamerada Tamron 28-80 f3.5 lensim olduğu için dönme dolapta hızlıca çıkartıp 50 mm f1.8 lensimi taktım. Ondan sonra yaşadığım keyfi kelimeler ile ifade etmem zor. Şöyle söyleyeyim. Gittiğimiz tüm şehirler ufaktan Noel havasına girmişlerdi. Paris bunlar arasında en büyük ve en özeliydi belki de. Tüm şehri ekstra ışıklandırıp süslemeye başlamışlardı ki daha bir aydan uzun süre var. Zaten her taraf ışıl ışıl. Bir yanınızda şanzelize caddesi, bir tarafta Eyfel kulesi, tüm şehir parlıyor. Elimdeki 50 mm ile durmadan fotoğraf çektim. En beğendiğim fotoğraflar da burada ortaya çıktı. Bir taraftan muhteşem manzarayı kendi gözlerimle görmeye çalışıyor bir taraftan da deli gibi fotoğraf çekip ayarların düzgün olup olmadığını kontrol ediyordum. Orada, dönme dolabın tepesinde çocuklar gibi şendim. Kaç tur attık hatırlamıyorum, yukarıda ne kadar kaldık. Ama zannediyorum ki 4 ya da 5 tur attık. Yine de bana çok az geldi. Reklamdaki kız gibi, bize 45 tur ver diyebilmeyi istedim. Orada 10 dk kaldım belki ama müthiş eğlendim. Bunu yapın, özellikle de gece yapın. İndikten sonra sizi bir yere yönlendiriyorlar, bu taraftan diye. Bir platformun üzerine çıkartıp pat diye flaşlı fotoğrafınızı çekiyorlar. Teşekkür edip ilerlemenizi istiyorlar. Fotoğrafınız anında ekranda gözüküyor, adam önünde 2 tip karton çerçeve, bu mu bu mu diye soruyor. Ne kadar dedim 10€ dedi, almak isterseniz arkanızda dönme dolap hatıra fotoğrafınız olabiliyor. Biz teşekkür edip devam ettik.

Dönme dolabından sarhoş gibi indikten sonra [Concorde Meydanında](#) (Place de la Concorde) biraz zaman geçirip, hazır 50 mm lensimi takmışken birkaç fotoğraf daha çekip bu sefer şanzelizeyi karşı

caddeden geri yürümeye başladık. Buluşma zamanımız da ufaktan geliyordu. Public tuvalet ihtiyacı olan için karşı caddede Concorde Meydanına yakın tarafta iki tane paralı tuvalet var, 0,5€ idi sanırım. Burada da karşı taraf gibi bir bölüme kadar kulübeler, sonra pahalı mağazalar başlıyor. Farklı olarak bu tarafta korku tüneli, 5d sinema, buz pisti gibi atraksiyonlar da var. Buradan tatlı satan kız Türk olduğumuzu öğrenince “Behlül, handsome” dedi. Acayip şaşırık, nerelisin dedim, arabım dedi. İnternette Aşk Memnu dizisini izliyormuş. Öbürünün adı neydi dedi, Bihter mi dedik ha evet çok hoş kadın dedi. Birkaç kelime Türkçe konuştu. Biz kendimizi o kadar koşturmuş ki Fransızlar asla İngilizce konuşmaz, bilse bile konuşmazlar geyiğine, gerçi kız Fransız değildi ama olsun. Genel olarak bu kaideyi doğrulayan olaylara şahit olduk.

Saat 23'e doğru Lido'nun önünde buluştuk. Hava saat ilerledikçe iyice soğudu, otobüsün termometresine göre 4-5 derece civarındaydı. Neyse ki yağmur yoktu ama acayip üşüdük tabi. Bu arada gezdiğimiz her yerde saat olarak yerel saatin bir saat ilerisini kullandık, saatlerimizi bir saat ileri aldık yani.

PARİS METROSU

Üçüncü güne geçmeden önce [metro sistemi](#) (ingilizce) ile ilgili birkaç şey söylemem gerek. Aslında küfür ettiğim kadar yok. Çok düzenli, kullanması keyifli, sistemli bir metro sistemi. Alışınca Paris'in her yerinden her yerine çok rahat bir şekilde gidebiliyorsunuz. Ben size bir uygulama önereyim. Android telefonunuz varsa [şu uygulamayı](#) mutlaka yükleyin. Offline olarak çalışıyor, hayatımı kurtardı. Ayrıca gps'den konunuza en yakın metro istasyonunu da seçebiliyor. Baştan başlayayım.

Öncelikle elinizde Paris'in bir metro haritası olsun. Akıllı telefonunuz varsa resim olarak atın, Paris'e gidince de tüm metro istasyonlarında ücretsiz dağıtılan metro haritaları var onlardan alın. Otelinizden de Paris şehir haritası alın (City Map dersiniz resepsiyona verirler). Tur boyunca gittiğimiz tüm otellerde şehir haritaları vardı. Telefonunuza şehir haritalarının büyük resmini de atın. Ben yazının sonunda rar dosyası içinde benim kullandığım dökümanları paylaşacağım zaten. Elinizde bunlar varsa Paris'de kaybolmanız mümkün değil.

Benim gitmeden önce yaptığım bir güzel şey de Google Maps önbellekleme idi. Yurt dışında internet kullanmadım, o yüzden harita ve navigasyon hizmetlerini de kullanamadım ama yurt dışına çıkmadan önce gideceğim yerleri haritadan bulup çevresini dolaştım. Bunu nasıl anlatsam, özetle Google Maps'de Paris'i bulup, maksimum yakınlaştırma yapıp elimle kaydırarak tüm Paris'i görüntüledim. Bu biraz zaman alıyor ama inanın çok faydasını göreceksiniz. Google bir kere yüklediği zaman haritayı önbelleğine atıyor (cashliyor). Daha sonra internet bağlantısı yokken açtığınız zaman yüklenen kısımları görüntülemeye devam edebilirsiniz. Gps'i açıp nerede olduğumu görebiliyorum, yol tarifi alamıyorum internet olmadığı için ya da arama yapamıyorum ama yakınlardaki metro istasyonlarını görüntüleyebiliyorum. Bu genel olarak çok işime yaradı. Bunun dışında [City Maps 2 Go](#) ücretsiz uygulamasını da yükledim. Bu da 5 taneye kadar ücretsiz offline harita yüklemenizi sağlıyor. Paris'i, Amsterdam'ı yükleyin yeter zaten. Gps'den yerinizi bulabiliyor, ayrıca arama da yapabiliyorsunuz. Bir de son olarak [Tripadvisor](#)'un şehir uygulamalarını yükledim. Onları da yazının sonunda link olarak veririm yine. Gelelim Metro sistemine.

Paris'de iki tip raylı sistem var. Biri Metro, diğeri de RER adında bizim banliyo trenler. Şehrin merkezinde metrolar dolaşırken, şehrin dışına çıkacağınız zaman RER'e binmeniz kaçınılmaz oluyor. RER'ler bazen yer altından bazen yer üstünden gidiyorlar. Metro ile RER arasında aktarma yapabiliyorsunuz ve aynı biletleri kullanıyorlar.

Paris'te 14 tane metro hattı ve 5 tane de RER hattı var. Metro hatları 1, 2, 3, 4... diye adlandırılıyor, yani 9 numaralı metro hattı. RER'ler ise A, B, C, D, E şeklinde adlandırılıyor. RER E gibi. Bizim otelimiz şehrin dışında olduğu için önce RER E'ye binip, birkaç durak gittikten sonra inip RER A'ya aktarma yapıp, yine birkaç durak gittikten sonra M1 yani 1 numaralı metro hattına binip merkeze gelmiş oluyoruz. Şimdi adım adım gidelim.

Öncelikle yapacağınız şey şu. Telefonunuza yükleyeceğiniz Paris Metro Subway uygulamasında bulunduğunuz durağın ismini aratarak yazın. Gideceğiniz durağın ismini de yazın. Uygulamanın arayüzü yukarıda. Sol bölümde Depart yazan yere bulunduğunuz metro istasyonunu, Arrivee yazan yere gideceğiniz metro istasyonunu seçin. Bu istasyonları metro haritasından bakarak ya da Google Maps'den bakarak bulabilirsiniz. Depart'ın yanındaki yuvarlak ikon gps ikonu, ona tıklarsanız ve gps'iniz açıksa uygulama size en yakın metro istasyonunu bulup otomatik yazacaktır ama buna çok güvenmeyin. Elle yazmaya çalışın. Ayrıca yıldız işaretine tıklayarak yolculuğunuzu kısayol olarak kaydedebilirsiniz. Şimdi gördüğünüz gibi uygulama 14 istasyon, 1 aktarma (changement) ve yolculuk süresini 28dk olarak öngörmüş. Bu genelde tutarlı değil. Bulduğunuz istasyon Montparnasse Bienvenüe, M13 numaralı metro hattına bineceksiniz. Bineceğiniz hattın son durağı Saint Denis Université. Yani gelecek olan trenin en önünde bu yazmalı. Siz de M13 istasyonuna giderken en son yol ikiye ayrılacak, bir tanesi sizin istediğiniz yöne gidiyor diğeri tam tersi yöne. Hangi yöne gitmeniz gerektiğini son durağına bakarak anlıyorsunuz. M13 hattı ile 5 durak gidip Champs Elysees-Clemenceau durağında iniyorsunuz. Bu durakta M1 hattına aktarma yapacaksınız. İndiğiniz yerde sağa sola bakın kesin sizi M1'e yönlendiren tabelaları göreceksiniz. Onları takip edin. Yine M1 hattı ikiye ayrılırken, son durağı La Defense-Grande Arche olan hatta gideceksiniz. Bineceğiniz trenin üzerinde La Defense yazmalı, yazmıyorsa ters yöne gidiyor demektir.

Belki aynı otelde kalırsınız diye bir de otelden Louvre müzesine nasıl gidileceğini anlatayım. Öncelikle [şu görseli](#) açıp bir bakın. Bizim otelin bulunduğu durağın ismi Rosny-Bois-Perrier idi. Gideceğimiz durak da Champ de Mars-Tour Eiffel. İlgili alanlara bu bilgileri girdikten sonra uygulama bize toplam 10 durak, 3 aktarma olduğunu söylüyor. İlk olarak Hausmann-Saint Lazare yönüne giden RER E trenine biniyoruz. 5 durak gittikten sonra zaten orası son durak oluyor, iniyoruz. İndiğimiz yerden yürüyerek Saint Lazare istasyonuna gidiyoruz. Transit yazıyor gördüğümüz üzere, ben trene binip gideceğim sanmıştım ama öyle değilmiş. Siz direk M13 metro tabelalarını da takip edebilirsiniz. M13 istasyonuna geldiğinizde Chatillon Montrouge son duraklı M13'e binmeyi unutmayın. Bu hatla 4 durak gideceksiniz ve Invalides durağında ineceksiniz. İndiğiniz yerden RER C tabelalarını takip ederek Pontoise ya da Argenteuil ya da Montigny ya da Versailles ya da St-Quentin son duraklı RER C'lerden birine binin. Demek ki hepsi istediğiniz yere gidiyormuş. Umarım biraz olsun anlaşılımıştır.

Paris metrosunun en ilginç tarafı gündüz, öğlen, akşam Fransızların hep koşuşturması. Siz sakın sakın durup ne tarafa gideceğinizi düşünürken çevrenizde koşa koşa trene yetişmeye çalışan şık insanlar göreceksiniz. İstanbul'da böyle kaos yok. Halbuki 3dk'da bir geliyor yeni tren.

Metro sistemi biraz oturmuştur sanırım. 2 kere bindikten sonra sistemi anlıyorsunuz. En kötü ihtimalle çekinmeden şunu yapabilirsiniz. Gözünüze birini kestirin, ben genelde zenci ve yaşlıları kestirdim, çünkü bir tek onların acelesi yok ve yardım etmeye hevesli gözüküyorlardı. Elimde metro haritası, gitmek istediğiniz durağı gösterin. Mesela Palais Royal Musee du Louvre, buraya gitmek istiyorum deyin. Ya da buraya gideceğim, doğru yerde miyim deyin. Haritadan gösterirseniz daha çok yardımcı oluyorlar. Haritadan bakıp size doğru yerde olup olmadığınızı ya da hangi hatta binmeniz gerektiğini söyleyeceklerdir. Şu bir gerçek ki Paris'liler bile metro sistemlerini tam olarak çözebilmiş değiller. Sorduğum kişiler muazzam kafa karışıklığı yaşıyorlar, çözemiyorlar filan. Sistem baya karmaşık. Herkes işe ve eve nasıl gidebildiğini çözmüş bence, gerisini kurcalamıyor. Ben de ilk gün otelden merkeze nasıl gidebileceğimi çözdüm ama biraz topallayarak oldu. Üçüncü günde anlatacağım bunları.

Tekrar başa dönersek, hangi hatta bineceğinizi biliyorsanız, hattın son durağının neresi olduğunu biliyorsanız, inin metro istasyonuna, mesela M1 yazan okları takip edin, sizi fazlaca yürütebilir, bir yerden sonra M1 ikiye ayrılacak, bir hat sizin istediğiniz yöne diğeri de tam tersi yöne gidiyor. O noktada işte son durağınızın yazılı olduğu tarafa gideceksiniz, aslında hepsi bundan ibaret. Aktarmalarda da mesela RER E'den indiğiniz anda RER A'ya binecekseniz sağa sola bakın, kesin bir yerde RER A tabelası göreceksiniz. O okları takip ederek RER A'ya doğru gidin, yine son dönemece geldiğinizde RER A tabelası ikiye ayrılmış olacak. Son durağınız hangisi ise o tarafa gidin. Emin olun çok zor değil. Biz Salı günü kendi başımıza zorlanırdık belki, Çarşamba turla gezeriz dedik, Salı o kadar eğlendik ki Çarşamba da kendimiz gezemeye karar verdik ama birkaç kişi metrodan korkup turu satın aldı. Cesaretli olun, Paris'de kaybolma şansınız yok, şehrin her yerinden her yerine trenlerle gidebilirsiniz, bu insana acayip bir özgüven veriyor.

Biletlerle ilgili de bir şeyler demem lazım ([buraya da bakın](#)). Birkaç çeşit bilet var. İşte bunu çözemedim. Paris 5 bölgeye ayrılmış, merkez 1. bölgeden başlayıp dışa doğru 5. bölgeye kadar gidiyor. t+ biletleri var, tek kullanımlık. 2 saat boyunca aktarma yapabiliyorsunuz bu biletlerle. Sakın atmayın, arada bir kontrol edebiliyorlarmış. Çünkü Paris'te inanılmaz kaçak metroya binme olayı var. İnanın İstanbul'da yok. Turnikeden atlayanlar, turnikeden iki kişi geçenler, turnikeli arkadaki geçsin diye tutanlar. 2 günde 15 kişi görmüşümdür bu şekilde. Biletsiz binerseniz ve kontrole yakalanırsanız 50€ cezası var sanırım. Biletlerinizi atmayın. Hem de daha sonra geri dönerken ya da aktarma yaparken kullanabiliyorsunuz. Yalnız burada enteresan bir durum var. Mesela aldığınız bilet sadece 1. ve 3. bölgeler arasında geçiyor olabilir. 4. ve 5. bölgelerde kullanamıyorsunuz o zaman. Ben o sistemi çözemedim işte. Biletim geçmediği zaman o istasyondaki makinelerden yeni bilet aldım. Zaten ulaşım ucuz, 1,40€ biletler. 10'lu bilet var, günlük biletler var, 3 günlük biletler var filan. Çok karışık yani. Bilet alma olayını da şu şekilde yapıyorsunuz. Her istasyonda kart dolum makineleri ve bilet alma makineleri var. Bu makinelerin üzerinde 2 tane tuş ve bir tane de tekerlek var, tekerlek ile yukarı aşağı navigasyon yapıyorsunuz, sağdaki buton ile de ok diyorsunuz. Önce dil seçeneklerinden İngilizce seçin, daha sonra kart ile mi para ile mi almak istiyorsunuz diye soracak onu seçin. Ben bankamatik kartımla bilet aldım, kredi kartımla da aldım. Türk banka kartları ile çalışıyor yani. Para da kağıt para yemiyor, bozuk para yiyor. Tavsiye gelmeden önce elinizde 20€ kadar bozuk para olsun, sadece 2€luklardan da oluşabilir. Size mesela 5,20€ atın diyor, atıyorsunuz sonra biletinizi veriyor. Kredi kartınızı taktığınız zaman ekranda Fransızca bir şey yazıyor, sanırım kartınızı çekiniz gibi bir şey diyor, şifre girmiyorsunuz, kartınızı çektikten sonra biletlerinizi veriyor.

Son olarak metro ile ilgili bilmeniz gereken bir detay daha var (pis kokması dışında, bazı istasyonlar felaket kokuyorlar). RER hatlarında sanırım bazı yoğun saatlerde (iş çıkışı gibi) hat tüm duraklarda durmuyor, sadece popüler, kalabalık duraklarda duruyor, bazı durakları es geçiyor. Bunu da anlamanın birkaç yolu var, mesela RER E trenlerinin türleri var, TIVA, TAVA, TOHA gibi. Bunları [şu adresten](#) "Tableau des Codes Missions" tablosuna gelerseniz görebilirsiniz. Mesela her durakta

duran trenin adı TIVA ve bu trenin en önünde yazıyor. İstasyonlarda bulunan LCD ekranlarda bir sonraki gelecek trenin kaç dakika sonra geleceği ve hangi istasyonlarda duracağı da yazıyor. Yani gideceğiniz durağın ismi yazmıyorsa tren o durakta durmayacak diye düşünebilirsiniz. Bu sadece RER’lerde geçerli, metroda böyle bir olay yok. Dolayısı ile RER trenine binerken sadece son durağımı değil, ineceğiniz durakta durup durmadığımı da kontrol etmelisiniz.

Paris metrosu bu kadar. Yazarak anca bu şekilde anlatılabilirdi. Okuyan birinin kafasında bolca soru işareti olduğuna eminim ama bu yazıdan bir fikir edinip gözünüzü karartıp birkaç kere kullanırsanız içinizin çok rahatlayacağına ve kendinizi güvende hissedeceğinize eminim. Güvenlik ile ilgili de şunu söyleyeyim. Trenler her daim çok kalabalık, sadece akşam geç saatlerde şehirin dışındaki banliyöler tekin olmuyormuş. Onun dışında bizim bindiklerimiz gayet güvenli idiler.

3. GÜN

Üçüncü gün 8:30’da kalktık. 9’a kadar kahvaltı yaptık. Turun yarısı Disneyland’a gitti, biz de odamıza çıkıp biraz takıldık, ben hazır otelin internetini bulmuşken son kontrolleri yaptım. Nereleri gezeceğiz, nasıl gideceğiz filan. 9:45 gibi otelden çıktık. Turdan birkaç kişi gidiyordu, peşlerine takıldık. Hep beraber tren istasyonuna geldik. Benim planımda yukarıda yazdığım şekilde merkeze gitmek vardı ama 7-8 kişi her kafadan bir ses çıkınca kafam karıştı, normalde gitmem gereken yerin tam tersi yönünde gittim. Yani normalde Tournan tarafına gitmem gerekirken Haussmann - Saint-Lazare tarafına gittim. Turun geri kalanı Galeries Lafayette alışveriş merkezine gideceğini söylüyordu. Onlar ertesi gün Paris Şaheserleri turuna katılacakları için, ertesi gün gitmeyecekleri lokasyonları gezmek istemişlerdi. Biz ise Eyfel kulesine çıkmayı planlıyorduk. Her ne kadar tersi istikamette yanlış gelmiş olsak da yine de Eyfel’e gidebilirdik. Turun kalanından ayrılıp oradaki bir zenci bir amcaya Eyfel’e nasıl gidebiliriz diye sordum. Ne yaptın be evlat, çok yanlış gelmişsin şeklinde bir mimik yaptı. İngilizce bilmiyordu ama sağolsun beni kolumdan tutup işaretlerle gitmem gereken yönü tarif etti. Teşekkür edip gösterdiği yoldan devam ettim. Bu henüz ilk deneyimimdi ve itiraf ediyorum, epey tırstım. Her tarafta tabelalar, henüz metro sistemini anlamamın ucundan geçmiyorum, her şey çok yabancı, bir telefonumdaki uygulamaya bakıyorum, bir elimdeki metro haritasına bakıyorum, bir kafamı kaldırıp tabelalara bakıyorum. Tamamen şansımıza güvenerek bir yere gittim. Orada duvara yaslanmış genç bir elemana sordum bu sefer. Eleman duvardaki kocaman metro haritasının karşısına geçip hesap kitap yapmaya başladı. Şurada insan şuna binsen olmaz, şöyle yapsan filan diye dakikalarca düşündü. Sonra kendince bir rota çizdi ama emin olmak için gel benle deyip görevliye götürdü bizi o ara treni geldi binemedi. Görevliyle Fransızca konuşup bu adamlar Eyfel’e gidecek, şöyle şöyle gitsinler diyorum ne dersin dedi (sanırım), görevli de ilgisiz şekilde olabilir filan dedi herhalde. Eleman bize dönüp tarif etti, bak M9 tabelalarını takip et, şu hatta bineceksin, son durağı şu olacak filan şeklinde. Teşekkür edip ayrıldık. Bu sefer rastgele değil, elemanın dediği okları takip ediyorduk. İlk trenimize bindik. Bingo, ters yöne gidiyoruz. Metrolarda her kapının üzerinde bizim İstanbul’dakine benzer ışıklı durak isimleri var ama bizdekilerin tersine gittikçe yanmıyor, sönüyor. Yani gideceğin tüm duraklar başta yanıyor, sen gittikçe sönüyor. Ben de bir baktım ki ters yönde gidiyoruz. Tekrar indik, karşı tarafa geçtik, yine bindik. Bu arada ben sinirden köpürüyorum tabi. Niye yapamıyorum lan ben bunu diye düşünüyorum. Bir ara kendimden şüphe etmeye başladım. Ben aptal filanım herhalde dedim. Oradan indikten sonra nereye gideceğimizi bilemediğimizden bizim geldiğimiz trenden inen ve her halinden acelesi olduğu belli olan bir kıza Eyfel’e nasıl gidebiliriz deyip metro haritamı eline tutuşturdum. Haritayı alıp başladı Fransızca konuşmaya. Kesik kesik, aceleyle bir şeyler söylüyor ama zerre anlamıyoruz. Artık nasıl umutsuz bakıyorsam kıza, yine Fransızca gel benle gibi bir şey dedi bastı gitti. Biz de peşine takıldık, sanırım ben de oraya gidiyorum ya da ben de oraya gideyim bari gibi bir şeyler dedi. Arada bizi kontrol ediyor geliyor muyuz diye ama yetişemiyoruz kıza, öyle koşuyor. Yürüyen merdivenin sol şeridinden yardıra yardıra gitti. Baya da bir yürüme yolumuz varmış, kız bizi istasyona kadar götürdü. Fransızca bu trene bineceksiniz dedi. Kendisi de aynı trene bindi. Gideceği yeri mi değiştirdi bilmiyorum. Anlamadığımızı bildiği halde umursamadan Fransızca konuşması çok acayıpti. Yani İngilizce’yi hiç bilmediğini sanmıyorum. 2 kelime dahi İngilizce konuşmadı ki yetişkin biriydi. En basit şeyleri bile, evet, hayır bile Fransızca söyledi ama

acayıp yardımcı oldu bize. Hani derler ya Türkiye’de birine yol sor kendini paralar, olmadı sana gideceğin yere kadar eşlik eder, seni tutar oraya götürür diye, resmen onu yaşadık. Kız bizim yan vagona bindi, bin kere filan teşekkür ettim. O da utangaç ve aceleci bir şekilde geçiştirip gelen trene atladı. Bindığımız metro aslında Eyfel kulesinin dibindeki metro istasyonu değil, ona RER C gidiyor, ben de açıkçası RER trenleri ile uğraşmayı pek sevmedim, metrolar daha kolay ve daha sık geliyorlar. Daha önce Paris’e giden bir arkadaşımın tavsiyesi üzerine Trocadéro istasyonuna gidip, oradan Eyfel’e yürüdük. Gerçekten de Eyfel uzaktan bakınca güzel, yanına gidince o kadar büyük ki bir şey anlaşılmıyor. Trocadéro’ya M6 ve M9 metroları gidiyor, Eyfel’e yakın ama bir 600 m kadar uzağında. En önemlisi metrodan çıkıp sola dönünce önünüz kocaman alan ve ortadan Eyfel hayalet gibi yükseliyor. Eyfel’e gidecekseniz ben de size bu güzerağı önereyim. Aceleniz yoksa buradan Eyfel’i fotoğraflayın ve sonra yürüyerek gidin. Biz de bu şekilde yaptık, o mesafeden harika Eyfel fotoğrafları çektik ve sonra da Eyfel’in yanına yürümeye başladık. Metrodan inmemiz saat 11’i bulmuştu bu arada. 9:45’den 11’e kadar Paris metrosu ile cebelleştik. 45 dakika kadar fotoğraf çekip Eyfel’e yürüdük. Amacımız Eyfel’e çıkmak, mümkünse en üst katına çıkmaktı. Paris Şaheserleri turunda Eyfel’in ikinci katına çıkılacağı söyleniyordu. Rehber sorduğumda, en üst kata çıkan tek asansör var, ikinci kata çıkan 2 asansör var, daha az bekliyorsun, bu yüzden dedi. Fiyat olarak da ciddi farklılıkları yok. En üst kat 14,5€, ikinci kat, 8,5€ idi sanırım. Bir de en alt kat var ki yürüyerek merdiven ile çıkıyorsun. Eyfel her gün açık bu arada, Salı dahil. Biz Salı günü gittiğimiz için çok sıra olur mu acaba dedik, çünkü Louvre kapalı o gün. Herkes Eyfel’e yığılabılır. Ama çok fazla sıra yoktu. En azından bilet alma kuyruğunda. 11:45’de bilet kuyruğuna girdik. Tüm katlar aynı yerden bilet alıyor, ayırım yok. 20 dk içinde biletimizi alıp asansör kuyruğuna girmiştik. Asansörler de epey büyük, çok fazla kişi alıyor, balık istifi gibi gidiyorsunuz. Ama en üst kata çıkması geri dönmesi filan zaman alıyor. Eyfel’de iki tane asansör var. Gidince şaşırmayın. Bir tanesi zemin kat ve ikinci kat arasında çalışıyor. Diğeri de ikinci kat ve en üst kat arasında çalışıyor. Siz en üst kata çıkacaksanız önce zeminden binip ikinci kata çıkıyorsunuz, sonra tekrar asansör sırasına girip yeni gelen asansöre binerek en üst kata çıkıyorsunuz. Dönüşte aynı şekilde. En üst kattan binip ikinci kata geliyorsunuz, inip tekrar asansöre binip zemin kata iniyorsunuz. En üst kata çıkılan yerlerde somment yani zirve yazıyor (ingilizce top). Siz somment yazan yere gideceksiniz ki sizi yönlendiriyorlar zaten. Rehberle konuştuğumda 15 dk’da Eyfel’e çıktığımı da bilirim, 2:30 saat beklediğimi de bilirim demişti. Bizim en üst kata çıkmamız 45 dk sürdü. 12:30’da en üstte idik. Burada zamanında çok fazla intihar vakası olmuş. O yüzden en üstü kapatmışlar. Biz üşür müyüz acaba dedik, çünkü 324 m yüksekliğe çıkıyoruz. Asansörle bile çok uzun sürüyor. Ama 360 derece kapalı ve ısıtılmalı. Merdivenle çıkılan bir üst katı da var. Orası açık, artık Eyfel’in en üstündesiniz. Tel örgüler var tabii, intiharlar için. Orada 1€ ile çalışan teleskoplar var.

Şunu söyleyebilirim, Paris yukarıdan muhteşem gözüküyor. Şehri harika planlamışlar, tüm binaların bir karakteristiği var. Bakarken bir tanesi dikkatinizi çekmiyor, aradan sırtıtmıyor. Hepsini aynı mimarın elinden çıkmış gibi. Birkaç geniş meydan dışında yeşillik yok. Gözünüzün gördüğü her yerde bina var. Çok az sayıda yüksek bina var. Ama gerçekten çok az sayıda. Onun dışında binaların hepsi aynı boyda. Gökdelen gibi yapılar yok. Uyumsuzluk yok dediğim gibi, Eyfel’den bakınca, Paris, halı gibi, muntazam, muazzam bir şekilde önünüze seriliyor. Harkulade bir manzara. Eyfel bence dışarıdan çirkin gözüküyor. Ama Eyfel’in üzerinden Paris harika gözüküyor. Bunu herkes yaşamalı. Eyfel, rehberimizin demesine göre bilet satılarak girilebilen etkinlikler içinde dünyada bir numara imiş. Yani şimdiye dek en çok biletin satıldığı, en çok insanın ziyaret ettiği yermiş.

Yukarıda iken süre kısıtlamanız yok. Benim aklımda Galata kulesi deneyimi vardı. Orada bir tur attırıp hadi aşağıya diyorlardı. Burada alan çok geniş, fazla kalabalık, itiş kakış olmuyor. Herkes rahat rahat manzarayı seyredip fotoğraflayabilir. Biz tam bir saat kaldık yukarıda. Daha sonra gece de gelip ikinci katına çıkma planımız vardı ama hava muhalefetinden ötürü uygulayamadık. İçimizde ukde kaldı. Tavsiyem şu şekilde. Güneş Kasım ayında 17:15 gibi batıyor. Güneşin batma saatini öğrenip, 1:30 saat önce Eyfel’in kuyruğuna girin. Güneşin batmasına yarım saat kala filan Eyfel’e çıkmış olursunuz. Paris’i hem gündüz gözünüyle görmüş olursunuz. hem eminim güneş Eyfel’den muhteşem batıyordur, hem de gece Paris inanılmaz gözüküyor. Böylece hem gece hem

gündüz muhteşem manzarayı izleyebilirsiniz. Tabi o saatlerde ne kadar sıra oluyor bilmiyorum ama Eyfel gere yarısına kadar açılmış.

Aşağı inerken de 15-20dk kadar bekledik asansörün gelmesini. Yine önce ikinci kata indik. İkinci kata indikten sonra orada da gezebiliyorsunuz, kimse size bir şey demiyor. Orada hediyelik eşya satan pahalı da bir dükkan var. Hava soğuk olmasına rağmen ikinci katta da biraz durup yukarıdan gördüğümüz Paris'i biraz daha yakından gördük. En üst katın keyfi ayrı tabi ama o kadar yüksek ki her şey çok küçük gözüküyor. Bence hava güzelse ikinci kat daha iyi olabilir çünkü zaten bulunduğunuz yer kadar yüksek bir yapı yok, yine her yer elinizin altında ama bu sefer daha yakından ve büyük görebiliyorsunuz.

Eyfel'den yine sarhoş gibi çıktuktan sonra Eyfel'in arkasındaki parka geçip bir şeyler yedik, orada muhteşem bir Eyfel manzarası var. Gerçekten gerçek olamayacak kadar büyük bir demir yığını. İnsan gözleriyle gördüğü şeye inanmıyor. Evet, Eyfel'in gündüz ve gecesini gördük. İtiraf etmem gerekirse gece muhteşem, 20bin ampül ile aydınlatılıyor. Ama gündüz hiçbir halta benzemiyor. Çok çabul bir şekilde bıktık. Tepesinden manzara güzel ama gündüz yanında bakınca birbirine perçinlenmiş koca demir yığının anlamsızlığı ortaya çıkıyor. Eyfel; çirkin bir demir yığını.

Parkın yanında tuvaletler var, bu da gördüğüm en enteresan tuvalet oldu. İçeride güvenlik var, gişe var, gişede kadın oturuyor filan. Bakıyorum ücretine ne kadar diye yok, en sonunda ücretsiz yazısını gördüm. Madem ücretsiz neden gişe koyuyorsunuz, o gişedeki kadın ne yapıyor çok merak ettim. Ama tuvaletler temiz. Hemen Eyfel'in yanındaki küçük parkın orada.

Biz artık ertesi günkü tura gitmeyeceğimizi kesinleştirdikten sonra (çünkü inanılmaz eğleniyorduk, özgür takılmak, oraya buraya koşturmaktan çok daha keyifliydi) turda yapılan şeyleri yapalım, eksik bir şey kalmasın dedik. Paris Şaheserleri turunun da kalbi nehir turu oluyor. O da hemen Eyfel'in yanındaki iskeleden kalkan vapurlar ile oluyor. Bu da gayet basitmiş, biraz çekinerek gittik ama hemen çözdük olayı. Gişedeki adam, sistemi biliyor musunuz dedi. Hayır dedim. Elime bir harita verdi. Normalde 8 durak gidiyorlarmış. Batobus diye bir firma bu arada, Eyfel'e giderken geçtiğiniz köprüden tekneleri görürsünüz zaten. Merdivenle nehre iniyorsunuz, ilk firma Batobus. Normalde 8 durak gidiyorlarmış ama artık mevsimden midir nedir 4 durağa indirmişler (fiyatları da aşağı çekmişler neyse ki). Her yarım saatte bir yeni vapur kalkıyor. Siz bir günlük, iki günlük, yıllık biletler alabiliyorsunuz. Biz 1 günlük bilet aldık, 9€ verdik kişi başı. Eyfel'den kalkıyor, Musee D'Orsay yani Orsay müzesinin oraya gidiyor, yolcu indirip bindirip Louvre müzesine gidiyor, yine yolcu indirip bindirip şanzelizeye (Champs-Elysees) gidiyor ve son olarak Eyfel'e geri dönüyor. Bu 9€ luk bilet ile tüm gün istediğiniz duraktan istediğiniz durağa gidebiliyorsunuz. İstedığınız kadar. Bu kültürel bir nehir gezisi olabildiği gibi bir ulaşım aracı da aynı zamanda. Bu istediğin kadar sistemi de gayet güzel olmuş. Biz Eyfel'den binip Orsay Müzesi'nin orada indik (20 dk sürdü). Orsay müzesine gittik, orayı gezdik. Müzede sıra vardı baya, Louvre kapalı olduğundan buraya gelmiş insanlar ama Salı günü açık en azından. Girelim mi diye düşündük sonra vazgeçtik. Orayı yarım saat gezip tekrar iskeleye, bir sonraki vapura binmek üzere gittik. Yolda bir kadın yüzüğünüzü düşürmüşsünüz numarası yaptı bize. Yemedik tabi. Bu da şöyle oluyor, kadın yerde çok pahalı gözüken bir yüzük buluyor ve afedersiniz sizden mi düştü acaba diye size veriyor. Sizin gözleriniz büyüyor tabi hemen eeö evet benden düştü diyorsunuz. Kadın da bu iyiliğine karşılık sizden bir bahşiş istiyor, 10€ veriyorsunuz, yüzüğü alıyorsunuz. Hırsıyla kuyumcuya gösterdiğinizde elbette yüzüğün beş para etmez, sahte bir yüzük olduğu ortaya çıkıyor. Hırsınızın kurbanı oluyorsunuz. Bunu internette okuyup, ne kadar karmaşık, kim yer ki bunu diye düşünmüştüm. Kadın aniden karşımıza çıkıp yüzüğü burnumuza dayayınca "Lann!! Benim yüzüğüm oley" moduna girdim anlık olarak. Sonra toparlanıp yok bizim değil deyip devam ettik.

Bir sonraki tekneye binip Louvre müzesinde inmeyip şanzelize durağına indik. Bu arada yanından yavaş yavaş geçtiğimiz tarihi yapılan nehirden cidden güzel gözüküyorlar. Şehir turu olarak verimli bir aktivite yani. Rehber anlatsa güzel olurdu eminim. Şu bina bilmem ne binası şeklinde sunum daha anlamlı oluyor. Biz ağızımız açık, vay be negzel şeklinde fotoğraf çektik. Son olarak, aynı firmanın Hop On, Hop Off dedikleri, üstü açık otobüsle şehir turu da var ve tekne turu ile birlikte

alırsanız daha ucuz oluyor filan. Bir de sesli rehber de verebiliyorlar kulaklık, 5€ idi sanırım. Bizim bir gün önce yaptığımız benzerdir herhalde panoramik şehir turu. Ve son olarak, 2 günlük nehir turu fiyatı 12€. Onu almadığımızı pişman olduk. 2 gün gezecekseniz çok ideal.

Şanzelize durağı aslında tam şanzelize sayılmaz. Yani tam olarak şanzelize caddesinin neresindeyiz çözemedim ama arkamı bir döndüm 3. Alexandre (Pont Alexandre III) köprüsündeyiz. Bu köprü Paris'in en meşhur köprülerinden biri. Otobüsle geçerken rehberimiz bahsetmişti buradan. Köprü'nün üzeri heykeller ile dolu. Köprüden geçip geri dönüp şanzelizeye çıkalım dedik. Köprüden geçince karşıda yakından görmesek olmayacak güzellikle kocaman bir bina gördük. İçine girdiğimizde U şeklinde, sağlı sollu müze olduğunu, ortasında ise giriş kapısının üzerinde kocaman Napolyon heykelinin bizi selamladığı üçüncü bir bölüm olduğunu gördük. Haritadan baktım, Napolyon'un mezarı diyordu. Bir gece önce şehir turu yaparken rehberin bunu söylediğini hatırlıyorum. Acayip heyecanlandım, içeri girdiğimde içerisinin çok ihtişamlı bir katedral olduğunu fark ettim. Ortada birkaç kişilik orkestra, bir taraftan sound check yapıyor, bunu yaparken de "Jeux Interdits" parçasını icra ediyorlardı. Bina da [Hotel Les Invalides](#) binasıydı bu arada. Gitmek isterseniz. Bir orada 10 dk kadar durup müthiş orkestrayı dinledik. Çok keyifli çalışıyorlardı. Daha sonra istemeyerek de olsa çıkmak zorunda kaldık.

Oradan çıkıp Galeries Lafayette alışveriş binasına gidelim dedik. Haritadan bakıp en yakın metro istasyonunu buldum. Programdan yazıp rotamı çizdim, ilk bindiğimiz metronun ters yönde ilerlediğini fark edip bir sonraki durakta indik. Böyle sakın, normal bir şeymiş gibi anlatıyorum ama o ara ben depresyonlardan depresyon beğeniyorum. Ama her yaptığım hatadan da ders çıkartıp benzer hatalar yapmamaya çalışıyorum. Resmen yanıla yanıla Paris metrosunu çözdüm. Tekrar rota çizdirdim programa, bu sefer hata yapmayacağım dedim. Mümkün mü? En azından Galeries Lafayette'ye sorunsuz gittik. Saat 16:30 civarıydı, henüz hava kararmamıştı. Hava aydınlıkken buraları gezelim ne varmış diye direk alışveriş merkezine gitmektense oralarda dolanmaya başladık. Az sonra fark ettik ki orada gezilecek kayda değer bir şey yok. Geri dönüp alışveriş merkezine girdik. İlk izlenim, hayal kırıklığı. Ben zaten alışveriş merkezlerini sevmem zira ben alışveriş yapmayı da sevmem. İlk katı Boyner'den bozma dandik bir yapı gibi duruyor. Alışveriş merkezini değişik bir mantıkla tasarlamışlar. Dükkan mantığı yok, aynı Boyner gibi tek bir tane kocaman dükkanın içinde minik bölümler var ve onların sınırı yok. Bir mağazayı gezerken kendinizi başka bir mağazaya bakarken bulabiliyorsunuz. Mağazaların duvarları, kapıları yok, rafları, standları var. Baktığımız zaman ortada geniş alan yok, her taraf mağaza. Fiyatlar tüm binada aşırı pahalıydı ve çok lüks markaların da standları vardı daha doğrusu burada arayıp bulamayacağınız marka yok gibi. İkinci kata çıktığımızda niye burayı övdüklerini anladım, mavi kocaman kubbesini görünce 7 katlı devasa alışveriş merkezi önünüze seriliyor. Biz yine yılbaşı süslemelerine denk geldiğimiz için özel bir ışıklandırma ve Noel ağacı gösterisini izleme şansına eriştik. En üst katına kadar yürüyen merdivenler ile çıkıp enerjimiz el verdiğince ilgimizi çeken markalar arasında dolaşmaya başladık. Lakin gün için o kadar çok yorulduk ki alışverişin hakkını veremedik buradan ayrılmak zorunda kaldık. Öyle zannediyorum ki Paris gibi devasa bir şehirde bile, şehrin tam ortasına bir tane ultra devasa alışveriş merkezi yapmışlar ve alışveriş merkezi defterini kapatmışlar. Belki şehrin dışında vardır, hatta içinde de olabilir ama İstanbul kadar abartı bir durum olmadı ortada. İstanbul'da Galeries Lafayette ile karşılaştığımız boyutta ve nitelikte bir alışveriş merkezi olduğunu sanmıyorum, Paris'de de İstanbul kadar alışveriş merkezi olduğunu sanmıyorum.

Galeries Lafayette'den çıktıktan sonra hava iyice kararmış ve saat de geç olmuştu. Aslında Eyfel'in yanına gidip gece ışıklandırması altında yakından görmek gibi bir niyetimiz vardı çünkü bir gece önce Eyfel'i hep uzaklardan görmüştük ve yanından sadece otobüs ile geçmiştik, hatta Eyfel'e gece bir daha çıkmak gibi de bir planımız vardı ama aşırı yorgun olduğumuzdan bunu ertesi güne erteledik ve şimdi görülüyor ki hata yapmışız. Bulduğumuz yere yürüme yolu olarak çok yakın gözüken Haussmann – Saint-Lazare durağına kadar gidip (bu durak RER E hattının son durağı), RER E trenine binip hiç aktarma yapmadan otelimizin bulunduğu yere gidebilirdik. Ben sabahtan kalan metro hincımı dizginleyerek korkularıyla yüzleşmeyi ve yürümek yerine Galeries Lafayette'nin dibindeki metro durağından metroya binerek aktarma yapmayı tercih ettim. İlk

aktarmamız sorunsuz geçti. Artık Paris metrosuna alıştığımı hissediyordum. Bunun bir yolu da tarza aşına olmak bence. Tabelaların ne sıklıkla konulduğuna, nerelere konulduğuna, içgüdüsel olarak nereye bakmanız gerektiğine aşına oluyorsunuz bir kaç kere denedikten sonra. İlk yabancılik kötü bir şey ama çok hızlı bir şekilde alışıyorsunuz. Ben de yine elimdeki programa bakarak Haussmann – Saint-Lazare durağına gidebildim. Burada 4 farklı RER E tabelası vardı (31, 32, 33 ve 34 yazıyordu), son durağı bizim gideceğimiz Tournan olana doğru yürüdüm. Aslında bu yukarıda yazdığım TIVA olayından haberdardım, bir yerde okumuştum ama tam anlamamıştım. Bineceğimiz trenin bizim istediğimiz durakta durmayabileceğinden haberdardım ama bunun peşine düşmemeyi ve şansımıza güvenmeye karar verdim. Sadece 10 dk sonra kalkacak trenin kapısında müzik dinleyen gence bu Tournan'a gidecek olan tren mi diye sordum, o da evet dedi. Ben de bindim. Tren sadece 2 kere durdu ve ikinci sefer durana kadar yarım saat hiç durmadan yol aldı. O an inmem gereken durağı çoktan geçtiğimizi düşündüm. İndiğimiz durak Val de Fontelay durağı idi. Karşıya geçip 10dk sonra gelen ters yöndeki trene binip 2 durak gidip otele gelebildik. Bu da benim Paris metrosu ile ilgili son çuvallamam oldu. Ertesi günkü tüm hareketlerim bilinçli ve doğru idi (kıps).

4. GÜN

Paris'teki son günümüz. Sabah 8:30'da kalkıp kahvaltı yaptık. Ben bir gece önce, gece 3'e kadar internette takılıp, ertesi gün gideceğimiz yerlerin planını hazırladım. Böylece hem başıboş dolaşmamış oluruz hem de nereye gidelim derken zaman kaybetmeyiz diye düşündüm. Böylece Paris'de yapmak/görmek istediğim tam 20 durak hazırladım, her birine hangi sıra ile gidebiliriz, gittiğimizde görmemiz gereken şeyler neler onları not aldım. Buna göre ilk durağımız Louvre müzesi idi. Louvre'ye girmeden geri dönseydim cidden üzülürdüm. Korkumuza sabah erkenden, 9:45'de yola çıkıp ilk olarak Louvre müzesine gidelim, sonra kalabalık olur giremeyiz dedik. 10:45'de Louvre durağına geldik. Bu konuda bir fikir vereceğim. Louvre müzesine "Palais Royal – Musée du Louvre" durağına metro ile gidin. M1 ve M7 hatları gidiyor. Böylece hiç yer yüzüne çıkmadan direk Louvre'nin içine girmiş olacaksınız, metrodan indiğiniz yerden birazcık yürüme yolu var. En sonunda geldiğiniz yer cam piramidin alt tarafı oluyor. Metrodan indiğiniz yerden Louvre müzesine kadar tabelalar var, onları takip ederek kolayca gelebiliyorsunuz. Cam piramidin altında kocaman yuvarlak bir information bölümü var. Oradan İngilizce bir harita alın. Türkçe yok boşuna aramayın. Information'daki elemanlara sorabilirsiniz ne yapacağınızı ama ben anlatayım. Sağda solda çeşitli yerlerde bilet makineleri göreceksiniz. Louvre müzesinin birkaç farklı bileti var, bir en basit, en ucuz bileti var, bir tanesi Napolyon'un odalarına girmenizi sağlıyor biraz daha pahalı filan. Zaten bir günde gezemeyeceğiniz büyüklükte bir yer olduğu için en ucuz bileti alın. O makinelerin önünde sıra olur, o sıraya girin. Daha sonra dokunmatik makineden alacağınız bileti ve bilet sayısını seçin, kredi kartınızı isteyecek, herhangi bir kartı takın. Şifrenizi girmenizi isteyecek, girin, biletlerinizi alın.

Louvre müzesinin 3 tane girişi var. Adları şöyle: Richelieu, Sully ve Denon. Bunları aldığımız haritadan görebilirsiniz. Biz Denon'dan girdik sanırım, tamamen rastlantısal bir tercih yaptık. Hiçbirinde sıra yoktu. Direk görevliye biletimizi gösterdik, herhangi bir yırtma ya da barkodu okutma yapmadı, geçebilirsiniz dedi geçtik. Her şey çok kolaydı yani. Müzeye girer girmez [Mona Lisa](#) tabelaları bizi karşıladı, Mona Lisa'ya şuradan gidilir şeklinde. Biz de o işi bir aradan çıkartalım diye okları takip ederek Mona Lisa'ya ulaştık. Birinci katta, 6E odasında. Oraya kadar sağımıza solumuza bakmadan devam ettik. Daha öncesinden uyarıldığım ve "Mona Lisa dedikleri küçücük bir çerçeveymiş" diye beklentim düşürüldüğü için hayal kırıklığına uğramadım. Beklediğimden de az kalabalık vardı ama millet birbirini boğazlıyordu tabi fotoğraf çekebilmek için. Önceki yıllarda Mona Lisa'ya saldırıp zarar vermek isteyen biri yüzünden bugün kurşun geçirmez camın arkasında ve eserin yanına yaklaşılmaması için 4-5 m uzaklıktaki bir sınırın arkasından bakabiliyorsunuz. Zaten eser küçük, evimizde kullandığımız orta büyüklükteki duvar çerçeveleri kadar bir boyutu var. Bir de uzaktan ve camın arkasından baktığımız için detaylı görebilmek iyice zorlaşıyor. Bir de tabi Japon turist etkeni var, siz esere bakarken biri burnunuzun önüne cep telefonunu dayayıp fotoğraf çekebiliyor ve eğer siz fotoğraf çekmiyorsanız orada en önde bulunmayı hak etmeyen bireye dönüşüyorsunuz. İnsanlar size hadi boş boş duracağına çık da

arka fonu Mona Lisa olan Facebook fotoğraflarımızdan çekebilelim der gibi bakıyorlar. Bu kötü bir şey. Yine de orada elimden geldiğince oyalanıp birkaç fotoğraf da çektim.

Mona Lisa'ya hakkını verip rahatladıktan, paramızın karşılığını aldıktan sonra artık içimiz rahat bacaklarımız izin verdiği ölçüde müzenin geri kalanını gezebiliriz. Bu arada müzenin girişi de 10€ olması lazım, net hatırlamıyorum açıkçası. Şunu unutmayın. Louvre Müzesi çok büyük. Ama gerçekten çok büyük. Bu sizin gitmeden kafanızda canlandırabileceğiniz bir büyüklük değil. Rehberimiz yanlış hatırlamıyorsa 35 bin eser var dedi içeride. Bir başka yerde, eğer her eserin başında 1 dk zaman geçerseniz, müzenin açık olduğu saat ve günleri hesaba katarak tüm müzenin gezilmesinin 6 ay alacağı ile ilgili bir yazı okumuştum. Yani en iyimser tahminle 1 günde, normalde ise 2 saatte müzenin %1'ini gezebilmeniz söz konusu değil. Mona Lisa'yı görün. [Venus de Milo](#)'yu görün. Onun dışında göreceğiniz her şeyi kar sayın. Alacağınız haritada her katta bulunan en popüler, görülmesi gereken 6 eserin fotoğrafı yer almakta. En azından o eserleri çıplak gözle görmek iyi olabilir. Sanat tarihi biliyorsanız ya da gitmeden ufak bir araştırma yapıp göreceğiniz eserlerin hikayelerini incelemişseniz alacağınız keyfi katlayacağınız aşikar. Çünkü çok önemli eserler var, çoğu da maalesef çalıntı. Napolyon yakıp yıktığı yerlerdeki eserleri toplayarak buraya getirmiş. Tek bir müzede bu kadar çok eser olması iyi mi kötü mü karar vermedim. Paris'te yaşasam arada bir gelip gelip tüm müzeyi parça parça gezdim sanırım. Paris Pass kartı var orada da, bizdeki Müze Kart'a benzer. Yine de Paris [müze cenneti](#) bir kent. Louvre'ye rağmen burada 150'den fazla müze var.

Louvre Müzesinin gezebildiğimiz kadar fazlasını gezmeye çalıştık, en sonunda ayaklarımız sos verdi. Karnımız da acıkmıştı. 2 saatten fazla gezdiğimiz müzeden 13:15 gibi ayrıldık. Girdiğimiz kapıdan çıkıp cam piramidin içinden çıktık. Öyle zannediyorum ki müzeye dışarıdan girmeye çalışırsanız, metro istasyonundan gelip girmekten çok daha fazla beklemek durumunda kalırsınız. Louvre'nin bahçesi çok hareketli. Her tarafta fotoğraf çektiren insanlar var. Louvre dıştan da çok güzel gözüküyor. Müzenin hemen yanında, Concorde meydanı ile müze arasında kalan epey büyük, yeşillik bir park alanı var. [Jardin des Tuileries](#), yani Tuileries Bahçeleri. Buraya gidip biraz dinlendik, burası aynı zamanda benim 20 maddemden ikincisi idi. Burada oturacak banklar, fiskiyeler ve zenci Eyfel Kulesi satıcıları var. Bir yapıştıkları zaman bırakmıyorlar. Tehlikeli değiller ama sinir bozucular. Bazıları yere örtü sermiş üzerinde satıyor bazıları da koluna takmış Eyfel Kulelerini, diğer elinde de siyah bir poşet, göz teması kurduğunuz anda metrelerce peşinizden gelebiliyorlar. Hele bir de soru sorduğunuz zaman sizinle otelinize kadar gelirler. Yine de Eyfel Kulesi alabileceğiniz en ucuz satıcılar da onlar. Birebir aynı kalitede ve aynı boyda Eyfel Kulesi satan dükkanlar zenci satıcılara göre çok daha fahiş fiyatlar çekiyorlar. Hatta ben size direk olurlu söyleyeyim. Anahtarlık boyunda ve anahtarlık şeklinde minik boy Eyfel Kulelerini 5 tanesi 1€'dan satıyor bu abiler. Dükkanlarda tanesi 0,5€. Normal Eyfel Kuleleri de en küçük boyları 2€'dan başlıyor tırmanıyor. Eğer 10 tane filan alacağım dersiniz başta 3€ ya da 2,5€ diyorlar, ok deyip devam ederseniz mümkün değil peşinizi bırakmıyorlar, yanınızdan yürüyüp kaç vereceksin, tamam ne kadar veriyorsun, hadi 1€ tamam, hey 1€ diyerek sizi ikna etmeye çalışıyorlar. İşin suyunu çıkartacaksanız ilk söyledikleri fiyatı kabul etmeyin. Az yürüyün.

Parkta dinlendikten sonra üçüncü durağımız olan, hemen parkın paralelinde bulunan, Louvre Müzesinin de yanındaki yol olan [Rue de Rivoli](#), yani Rivoli caddesine gittik. Bu cadde bizim Paris Şaheserleri turunda alışveriş caddesi olarak da geçiyordu. Biz de tura katılmasak da turda yazan her şeyi yapmış olalım şeklinde bir hedef belirledik ki içimizde bir şey kalmasın. Rivoli'ye girmemiz kolay çıkmamız zor oldu. Cadde çok uzun ve bir tarafı yan yana dükkanlarla dolu. Burası Fransa'nın meşhur parfümlerinden, hediyelik eşyalardan, tişört vs. gibi kıyafetlerden, şemsiye, magnet alabileceğiniz en uygun yer. Alışveriş deyince çıldıran biriyse burası sizin tüm gününüzü geçirebileceğiniz zararlı bir cadde oluyor yani. Burada 1 saatten fazla vakit harcadık sanırım. Günün geri kalanı için de yükümüz hayli artmış oldu ama en azından cüzdanlarımız hafifledi. Günün dördüncü durağı için artık Paris'in sıfır noktasına, ilk kurulduğu adaya, Notre Dame Katedraline gidelim dedik. İlk yağmur damlaları da o esnada düştü. 2 gündür kendini tutan hava ufak ufak salmaya başlamıştı. Yanımızda şemsiyeler vardı, tedarikli idik ama yine de aşırı rüzgar da

olduğundan şemsiyeleri doğru düzgün tutamıyorduk. Yağmur çok fazla bastırmadığı için azimle Notre Dame Katedralinin olduğu yere kadar yürüyüp, sonunda dayanamayıp hemen arkasındaki sık ağaçlıklı parka sığındık. Bu arada Notre Dame Katedrali dördüncü durağımız değildi. Dördüncü durağımız Notre Dame Katedraline giderken mecburen geçtiğimiz Paris'in en eski köprüsü [Pont Neuf](#) idi. İsmi ironik şekilde yeni köprü anlamına geliyormuş. Hatta köprü ile ilgili de hoş bir film varmış, adı [Les Amants Du Pont-Neuf](#) (The Lovers on the Bridge - Köprü Üstü Aşıkları). Belki gitmeden filmi izlemek keyifli olabilir. Hatta beşinci durağımız da yine Notre Dame Katedraline giderken yanından geçtiğimiz [Sainte Chapelle](#) Şapeli. Buraya giriş ücretli, tıpkı Notre Dame gibi, ikisine de dışından bakmakla yetindik. Vakit sıkıntısı kötü bir şey.

[Montmartre](#) yani ressamalar tepesine gitmeden önce görmek istediğim son bir yer daha vardı. Notre Dame Katedralinden ayrıldıktan sonra Seine Nehrinin öteki yakasına geçip, az yürüdükten sonra efsane [Shakespeare and Company](#) kitapçısına vardık. Burasını ilk Midnight in Paris filminde görmüştüm. Paris'in en eski kitapçılarından biriymiş. Hatta ikinci katında bulunan yataklarda, dükkanda bir saat çalışılması karşılığında gezginlerin kalmasına izin veriliyormuş. Zamanında, 1920'lerde Hemingway, Fitzgerald gibi o dönem Paris'te yaşamış üstadlar sık sık buraya gelirlirmiş. Buraya kadar gelmişken bu kitapçıya girmemek olmazdı. Nitekim oraya yaklaştığımızda yağmur şiddetini iyice artırmıştı. Bir nevi kitapçıya sığındık. İçeride ortam harika. Kapıdan içeriye girince zamanda yüz yıl geriye yolculuk yapıyorsunuz. İçerideki her şey eski bir zamana ait, görüntüler sepya. Kitap kokusu denen şeyi ben orada anladım. Dükkan kitap kokuyor. Çok orijinal bir yer. İçeride biraz takılıp kitaplara ve etrafa bakındıktan sonra sekizinci ve maalesef günün son durağı olan Montmartre'ye doğru yola çıktık.

Montmartre, Paris Şaheserleri turunda gidilen yerlerden biri. Manzarasının ve ortamının müthiş olduğundan, ressamaların burada 5dk da sizin kara kalem resminizi çizdiğinden bahsedilmişti. Bizim de amacımız buraya çıkıp Paris'i tepeden görüp fotoğraflamaktı ama umduğumuz gibi olmadı. Öncelikle bir yanlışlık yapıp Anvers metro durağı yerine Abbesses metro durağına gittik. Bu tamamen ikisinin de A harfi ile başlıyor oluşundan kaynaklanan bir hata. Daha önce bakmıştım, aklımda yanlış kalmış. Montmartre'ye gitmek için bu iki metro durağından birine gidip funikülere binmeniz gerekiyor. Bu çok eğlenceli. Abbesses durağına gittiğimizde funiküler tabelalarını gördük ama meğer baya bir yürümemiz gerekiyormuş. Anvers'e giderseniz çok daha yakın ki biz dönüşte bu yolu kullandık. Haritadan bakarak funikülerin olduğu yeri bulup, metro durağında kullandığımız biletler ile turnikelerden geçip yukarıya çıkmaya başladık. Funiküler tamamen yer yüzünde, yanında merdivenler var. Tepeye merdivenle çıkmak isterseniz de mümkün. Biz bu aşamaya geldiğimizde hava epey kötüleşmişti, kara bulutlar olduğundan daha karanlık gösteriyordu ortamı, yağmur şiddetini artırdı ve nihayet yukarıya çıktığımızda sulu kar yağdığını gördük. Paris'te Kasım ayında karlı bir günde Montemartre tepesinde idik. İyi mi kötü mü oldu karar vermedim. Yine başarısız bir şemsiye denemesinden sonra böyle olmayacak diyerek merdivenlerin en tepesinde adını hatırlamadığım bir kilisenin üstü kapalı girişine sığındık. Bizim gibi herkes de buraya gelmişti, meydana kimse kalmadı. Bir yarım saat kadar burada takıldık, fotoğarf çektik. Yine de Paris ayaklarımızın altında ama tabi hava kötü olunca çektiğiniz fotoğraflar da bir şeye benzemiyor. Orada biraz üşüdükten sonra geri dönelim dedik, ben işte yanlış metro durağına geldiğimizi o zaman fark ettim ve doğru olan, daha yakındakine koşturup (Tabi önce yine funikülere binip aşağı indik, çok zevkli) doğruca otelimize döndük. Çünkü hava dışarıda takılmaya müsait değildi ve biz turun yarısında iken hastalanıp turu rezil etmemize değmeyeceğini düşündük. Böylece Eyfel Kulesine gece çıkma fikri de yatmış oldu. O gün için hazırlamış olduğum ve zaten bir günde yapmamızın mümkün olmadığı, yapılacaklar listemi buraya da yazayım, belki birilerinin işine yarar.

*Panthéon: Roma'daki Pantheon'u görüp etkilendiğimden bunu da görmek istemişim, olmadı.

*Jardin du Luxembourg: Lüksemburg bahçeleri, kocaman bir yeşil alan. Resimlerinde güzel duruyordu.

*Café de flore: Hayli pahalı, tarihi bir kafe. Zamanında ünlü yazarları konuk etmiş. En azından dışından bir görmek isterdim.

*Ladurée: Burası da efsane pastaneci. Tarihi 1800 lere dayanıyor.

*Jardin du Champ de Mars: Bunu Eyfel'e çıkınca görüp hayran kalmıştım, Eyfel'in hemen yanındaki kocaman yeşil alan. İnsanlar hava güzel olduğunda buranın çimlerine uzanıp Eyfel'i seyreliyorlarmış.

*Moulin Rouge: Evet, buraya da gitmedik. Kırmızı değirmen. Ünlü pavyon.

*Pigalle: Burası Moulin Rouge'a çok yakın ve ikisi de Montmartre'ye çok yakınlar. Eğer hava güzel olsaydı Montmartre'den buraya yürüyüp bu iki yeri görüp devam etmeyi planlıyordum ama olmadı. Burası zannedersen Amsterdam'ın Red Light sokağı gibi bir yer.

*Musée Rodin: Burası benim yapamadıklarım arasında en çok istediğim yeri. İçine girmek de değil, bahçesindeki Düşünen Adam (Le Penseur) heykelini görsem bile yeterdi. Olmadı.

*Centre Pompidou: Pompidou Merkezi. Eneteresan bir mimari.

*Place des Vosges: Çok şeker evlerin bulunduğu güzel bir meydan. Victor Hugo bir süre buradaki evlerden birinde yaşamış.

*Musée Grévin: Burası balmumu müzesi. Madame Tussauds gibi. Buna giremedim, işin kötüsü Amsterdam'daki Madame Tussauds müzesine de giremedim. Kısmet Londra'dakine artık.

Bunları da yapabilseydim, üstüne bir de Paris'in arka sokakların aylak aylak yürüyebilseydim sanırım kişisel tarihimde Paris defterini kapatmış olacaktım. Olsun, 2,5 günde çok işler başardık. En azından turla gidip koştura koştura gezmedik, tadını çıkardık. Hem turun gittiği her yere gitmiş olduk, hem de şehrin ruhunu bir nebze de olsa yaşayabildik diye düşünüyorum. Paris, kendi başına gezebileceğiniz en rahat kentlerden biri. Metro işinizi çok kolaylaştırıyor. [Paris Pratik Kent Rehberi](#) kitapçığı benim çok işime yaradı. Bu kitabı tavsiye ederim. Ayrıca birçok yere yürüyerek gidebilirsiniz. Eğer yürümekle ilgili bir sorunuz yoksa Eyfel-Notre Dame arasını yürüyebilir ve böylece görülmesi gereken birçok yeri tadını çıkarta çıkarta görebilirsiniz. Google Maps'e göre bu iki mesafe arası 4,5km ve yürüyerek 56 dk.

5. GÜN

Paris'e elveda. Saçma bir güne ise merhaba. Bugün tam iki şehir birden göreceğiz. Üstelik o şehirlerin ülkesinde bile değiliz. Paris'in kötü kahvaltılı otelinde son kez bir şeyler yedikten sonra sabah 8:30'da yola çıktık. İlk durağımız Brugge kenti idi. Brugge, beni bu turda en çok heyecanlandıran kent idi. Sanırım In Bruges filmini aşırı sevmemden kaynaklanıyor. Biz de yol boyunca bu filmi izledik. Gidecek olanlara tavsiye ederim, filmin başrolü Brugge kenti resmen. Gezi boyunca da filmde gidilen yerlerin hepsini gördük, rehberimiz de bu şekilde anlattı. Filmdeki çan kulesi, filmdeki köprü şeklinde. Daha bir tatlı oldu. Öfkemin sebebi ise bu güzel şehirde çok az kalabilmiş olmak. Çünkü bu bir ekstra tur ve esas destinasyon Belçika'nın başkenti, hatta Avrupa Birliği'nin başkenti Brüksel. Bir günde hem Brugge'yi hem Brüksel'i layığı ile görebilmemiz mümkün değildi, tartı Brugge'den yana kaydı. Böylece Brüksel'de çok az vakit geçirebildik. Köln'den bile az.

Neyse 12:30 gibi Brugge şehrine vardık. Rehber bizi dar sokaklardan anlatarak meydana kadar götürdü. Meydan, şu meşhur Belfort yani çan kulesinin olduğu meydan. Burada ayrıldık. 14:40'da toplaşıp devam edeceğiz dedi rehber. Turdakilerden biri burada daha fazla vakit geçirelim erken ayrılmayalım dedi, rehber de kabul edip bir yarım saat daha uzattı Brugge gezimizi. Bu yarım saat de Brüksel'den çaldığımız bir yarım saat oldu ama olsun, keşke tüm gün Brugge'yi gezseydik de Brüksel'i hiç gezmeseydik.

Saat 13:15 idi ve 1:30 saat vaktimiz vardı. Ben öncelikle bir lavabo aradım, Belfort'un ön giriş kapısı tadilat yüzünden kapalıydı. Hemen arkasında bir girişi daha var, orada da yanlış hatırlamıyorsam 0,30€'ya bir public tuvalet vardı. Oradan çıktıktan sonra insanların bilet alıp Belfort'a çıktıklarını görüp bir bakınayım dedim. 26 yaşına kadar giriş 6€, 26 yaş üstü 8€. Gişede çok tatlı bir hanımefendi var, gülümseyip selam veriyor, yaşımı doğrulamam için kimliğimi istiyor,

teşekkür edip biletimi veriyor. Dedim acaba filmdeki gişede duran elemanın yarattığı tahribatı düzeltmek için mi bu kadar hoş, nazik birini koymuşlar.

Belfort'a çıkmaya başladım, yaklaşık 400 adet merdiven olduğunu biliyordum ama insan çıkmayınca tahmin edemiyor. Sırtımda epey ağır bir sırt çantası, yukarılara doğru çıktıkça daralan merdivenler, paltom ve çantamla geçemeyeceğim kadar daralan merdivenler işimi hayli zorlaştırdı. Merdivenleri bir kerede çıkmıyorsunuz, bölüm bölüm katlar yapmışlar. Bu katlarda oturup dinlenebiliyorsunuz. Ben öyle bir noktaya geldim ki dedim bitmiyor, bitmeyecek. Pes edip aşağıya inecektim. İki soluklandım devam ettim. En sonunda saatin mekaniğinin bulunduğu bir odaya geliyorsunuz burası eğlenceli bir yer. Saatin nasıl çalıştığı ile ilgili fikir edinebilirsiniz. Ve oraya geldiyseniz sadece birkaç merdiveniniz daha kalmış demektir, onları da çıkınca zirvedesiniz. İlk hayal kırıklığı, filmdeki gibi açık bir alan yok. Tel örgüler ile kapalı ve kulenin bulunduğu alanın dibine bakamıyorsunuz. Yani nasıl anlatsam, kulenin ön girişindeki meydanı göremiyorsunuz, aşağıya değil ileriye bakabiliyorsunuz. Filmde oyuncunun kulenin tepesinden meydanı görebildiğini net hatırlıyorum. Onun dışında manzara enfes. Tek kelime ile enfes. Kulenin tepesine çıktığımda yalnızdım, hafif tırstım. Kimse yok orada. Tam cinayet işlemelik (spoiler alarm!). Son merdivenleri çıkıp manzaraya baktığımda nefesim kesildi. Başım döndü bir yere tutunmak zorunda kaldım. Gördüklerim gerçek olamayacak kadar güzeldi.

Brugge şehri savaşlardan, deformasyonlardan en iyi çıkmış Avrupa kentlerinden biri. Orta çağdan kalma tarihi bir kent. Her ne kadar şehrin merkezindeki dozerler, şantiyeler, restorasyonlar bu mistik havayı bozsa da yapı itibarıyla en iyi korunmuş kentlerin başında geliyor. Tarih kokuyor. Şehir çok küçük, yürüyerek bitirilebilecek cinsten. Herkes çok nazik ve saygılı. Tıpkı kule girişindeki kadın gibi. Kulenin tepesinden gözüken manzara da işte bu çok iyi korunmuş orta çağ kentinin görülebilecek en güzel manzarası.

Kulenin tepesinde biraz vakit geçirip fotoğraf çektikten sonra istemeye istemeye tekrar aşağıya inip merak ettiğim yerleri gezmeye başladım. Kentin kanalları harkulade. Bu tur boyunca çok fazla sayıda, özellikle Hollanda'da sadece kanal göreceksiniz ama Brugge'nin kanalları bana kalırsa özel. Evler direk kanalın üzerine inşa edilmiş, Venedik gibi. Burada yarım saatlik kanal turları var. Pek vaktiniz olmuyor, kuleye de çıkayım, kanal turu da yapayım, alış veriş de yapayım, şehri de gezeyim demek epey lüks bu tur için. Rehberimiz de kanal gezisi için Amsterdam'ı öneririm, burada çok fazla sayıda ev göremiyorsunuz dedi. Bence yanlış bir yönlendirme. Evet Amsterdam'da tur 1 saat sürüyor ve daha fazla bina görüyorsunuz ama Brugge'nin mistik havası orada yok. Ben daha sonra detaylı anlatacağım ama Amsterdam'daki kanal turundan sıkıldım. Brugge ise o kadar içimde kaldı ki. Vaktim olsa kesin yapardım, daha sakın, daha tatlı olacağı kesin. Filmde de başrol oyuncularını kanal turunu yapıyorlardı. Önemli olan kaç tane bina gördüğün değil, nasıl binalar gördüğün. Brugge'de kanal turu yapma fırsatınız varsa sakın kaçırmayın derim. Zaten nehri gördüğünüz zaman eminim yapmamak isteyeceksiniz.

Brugge'de dolaşırken In Bruges filminin son sahnesindeki meydana gittik, filmde girdikleri [Kutsal Kan Kilisesine](#) (Basiliek van het Heilig Bloed) girdim. Kilise çok küçük ama içi muazzam. Çok karanlık, mistik bir havası var. Hz. İsa'nın kanını göreceksiniz kadar durmadım. Boynumda fotoğraf makinesi ile orada çok saygılı bir birey gibi durmuyordum, herhangi bir tatsızlık yaşamayalım diye gizlice bir fotoğraf çekip kaçtım.

Buluşma yerine yani Belfort'un önüne giderken muhteşem kokusu ile canımızı çektiren meşhur Belçika waffle'ından tadalım dedik. Bu meydana çıkan paralel yolda, önünde her daim birkaç kişinin sıra olduğu zannederseniz meşhur bir waffle'cı abla var. Normal sade waffle 2,5€, çikolatalı olanı 3,5€. Çikolatalıyı bir kutuya koyup, üzerine Belçika bayrağını dikip çatal veriyor, sadeyi ise peçeteye sarıp veriyor. O da çok hoş biriydi ve hiç acelesi olmadan, güler yüzle, sakın sakın işini yapıyordu. Ben waffle seven biri olarak orada yediğim sade waffle'ı hayatım boyunca unutamayacağım sanırım. Brugge'ye ya da Belçika'ya giderseniz kesinlikle waffle yiyin. Şaka yapmıyorum. Kesinlikle!

[French Fries](#). Yani patates kızartması. Belçikalıları Fransız sanan Amerikalılar tarafından adı French

fries olarak kalmış. Oysa patates kızartmasının ana vatanı Belçika imiş. Burada bir sürü patates kızartması satan büfe tarzı mekan var ve Belgium Fries yazıyor ilginç bir şekilde. Hadi gelmişken patates kızartması da yiyelim dedik. Her şey sizler için. Patates kızartmasının bir numarası yok. Bizim fast food zincirlerinde satılan patates kızartması ile aynı. Üstelik small boy olanına 2,35€ para istiyorlar, bir de üzerine sos (salsa diyorlar) isterseniz mesela ketçup, 3,30€ oluyor. Azıcık ketçup sıkıp 1€ para alıyorlar yani. Dediğim gibi patates kızartmasının hiçbir olayı yok. Buradan kesinlikle waffle yiyin, bulabilirsiniz dediğim yerde yiyin. Patates kızartması için Amsterdam'da bir yer adı söyleyeceğim, oradan yiyebilirsiniz. Ama Amsterdam'da kesinlikle waffle yemeyin. Bunda da şakam yok.

Yemek faslını bitirdikten sonra grupla buluşup gezinin ikinci kısmına geçtik. Rehber eşliğinde meydandan devam edip nehirin öteki tarafına, Brugge kentinin merkezinden ayrılp doğayla daha iç içe, gerçeklik olgunuzun tamamen kaybolduğu ve "ben herhalde şu anda hayal görüyor olmalıyım çünkü bu bu bu gerçek olamayacak kadar güzel" dediğiniz enteresan yerlere gittik. Bu kısmı kısa kesiyorum, ne desem olmayacak çünkü. Bir yanınızda gölet, sonbahar, sarı yapraklar, puslu hava, şatomsu eski binalar, mutlak sessizlik, acayip bir huzur. Ya yok yapamayacağım. Bunu görmelisiniz. Lütfen bu yazıyı okuyan herkes Brugge şehrine gitsin. Rica ediyorum. Ölmeden önce bu iyiliği kendinize borçlusunuz. Gezinin ikinci kısmı, eğer böyle bir şey mümkün ise, ilk kısımdan bile çok daha güzeldi ve ben fotoğraf çekmekten, etrafı izlemekten ve mutlu olmaktan başka bir şey yapamadım.

Sadece burada otobüs bizi bıraktığı yerden değil şehrin öteki tarafından aldı. Böylece bir yere kadar gidip geri dönmedik hep ilerledik. Otobüsle buluşacağımız yer ormanın ortasında bir otopark. Dolayısıyla gezinin ikinci kısmını rehberle yapmak durumundayız ve serbest zaman yok ama yavaş yavaş, sindire sindire yürüdük, sorun çıkmadı. Normalde İstanbul'da bir yerlere yetişmek zorunda olan insanı oraya koysan 7 dk'da filan gideceğimiz yere ulaşabilirdi. Biz o mesafeyi 1 saatte geçtik.

Brugge'den gözü yaşlı bir şekilde ayrılırken Brüksel'den artık nefret ediyordum. Hiç merak etmediğim, daha gitmeden sevmediğim bu şehir beklentilerimi karşıladı. Oteli de kötüydü, kendisi de kötüydü. 15:45 gibi ayrıldığımız Brugge'den sonra 17:00 gibi Brüksel'e vardık. Önce otobüs ile şehir turu yaptık. Brüksel büyük bir şehir, Avrupa Birliğinin bir çok modern binası burada. Çarpık kentleşmenin örneklerini görebileceğimiz, şehir planlamacılığı olarak tur boyunca göreceğimiz kentlerin en kötüsü. Şehrin merkezine girdiğimizde otobüsten inip yürümeye başladık. Rehber bize yol boyunca tarihi yapıları, heykelleri filan anlattı. Sonunda [Grande Palace/Grote Markt](#) meydanına geldiğimizde buluşacağımız yeri ve saati söyledi. Kendisi Brüksel kentinin en önemli simgesi olan işeyen çocuk (Manneken Pis) heykeline gideceğini söyledi. Hikayeyi orada anlatacağından gittik. Yol boyunca işeyen çocuk heykelleri ve işeyen çocuk şeklinde yapılmış çikolatalar gördük. Buranın en büyük simgesi. Sonunda heykelin oraya gittiğimizde hayal kırıklığına uğradık. Yolda gördüğümüz çikolatalar bile bu heykelden daha büyüktü. Herhalde bu heykel ile ilgili 10 tane rivayet vardır. Rehber bize iki tanesini anlattı. Biri yanmış bombanın fitilini işeyerek söndüren ve şehri kurtaran çocuğun heykeli olduğu. Diğeri de zengin bir ailenin çocuğuyla ilgili olan. Neyse bu çocuğun 300'den fazla kıyafeti varmış. Tüm ülkeler kendi geleneksel kıyafetlerini yollamışlar, her gün farklı bir tanesini giyiyormuş. Giymedikleri de Grote Markt binasında sergileniyor sanırım. Biz orada iken polis kıyafeti giyiyordu. Mütemediyen de işiyordu. Yılbaşında filan bira işetiyorlarmış çocuğa. Sonra rehber bizi çikolata tattırmak üzere heykelin hemen yanındaki çikolata dükkanına soktu. 30 kişi yumulduk çikolatalara. Tadları güzeldi ama fiyatları pahalıydı. Hepsi el yapımıydı tabi. Belçika'nın çikolatası meşhur. Buradan baya bir çikolata alan oldu. Ben dışarı çıkıp tekrar heykele bakayım derken bir görevlinin içeri girip heykelin üzerindeki kıyafeti çıkartmasına denk geldim. Görevli toplanan kalabalığa aldırmandan belli ki her gün yaptığı rutin işini yapıp çocuğu çıplak bıraktı. O ara internetten okuduğum, bunu unutmamalıyım dediğim hatıra para basma makinelerinden gördüm ve hatırladığım için sevindim. 2€ atıyorsun sana bölgeyle ilgili simgelerin olduğu hatıra paradan veriyor. Ama benim internette okuduğum bu değildi, onu da Amsterdam'a gidince gördüm. Büyük kollu para basma makinesi, 1€ ve 5cent koyuyorsun bölmeye, kolu çeviriyorsun. 1€'yu yutuyor makine, 5centi de düzleyip, üzerine baskı yapıp sana geri veriyor ve

sen bunu tamamen dişli kol mekanizması ile mekanik olarak yapıyorsun. Parayı basarken kolun zorlandığını hissediyorsun. Senin parayı sana geri vermesi üstelik bunu 5 centi geri dönülemez şekilde deforme ederek vermesi bana çok enteresan geliyor hala. Ama tatlı bir hatıra, 2 yerde buna benzer para aldım.

Rehber bizi serbest bırakınca acıktığımızı fark ettik ve buranın diğer meşhur yiyeceği midyeyi tadalım dedik. Rehberin tarif ettiği taraftaki sıra sıra restoranlar arasından hangisini seçsek diye düşünürken bir tane yaşlıca adam çıkıp bize laf atmaya başladı, girin, size ekstra tatlı vereyim, midyelerim var çok güzel filan şeklinde. Biz hala kararsızız, nerelisiniz dedi, Türküz deyince başladı Türkçe konuşmaya. Merhaba, Galatasaray, Fenerbahçe filan bildiği tüm Türkçe kelimeleri sıralıyor. Dedik çok kasti eleman girelim bari. Birkaç menü var, tüm restoranlar aynı. Biz midye menü söyledik. Bir bardak içecek, bir tencere midye ve patates kızartması. 10€. Midyeler siyah bir tencere içinde geliyor ve hayli fazla geliyor, belki 30-40 tane. Ama o kadar küçükler ki. Midyenin kabukları normal boyutunda ama içindeki et minicik. Bir de soğanımsı bir şeyle haşlamışlar midyeyi. Bir sıvının içinde yüzüyor. Ağır bir koku. Soğandan nefret eden biri olarak yiyemedim. Farklı dükkanlara gidenlere sorduğumda beğendiklerini söylediler ama bence ben farklı bir yerde de yesem sevmezdim. Nerede bizim Kadıköy’de yediğimiz midye dolma nerede bu. Hatta benim ağzımın tadı o kadar bozuldu ki farklı şeyler yiyerek o tadı yok etmeye çalıştım. Velhasıl buranın midyesi meşhur, ben bir güzelliğini göremedim. Şansınızı denemek isterseniz hemen hemen tüm restoranlarda deneyebilirsiniz. Le Calalou restoranına gitmemenizi tavsiye edeyim bari. Restorandan çıkınca serbest dolaşmaya başladım. Geri dönüp geldiğimiz yeri ve orada yol üstündeki bir iş hanını dolaştım. Tüm dükkanlar kapalıydı. Brüksel’i sadece akşam karanlığında gezebildik, gündüz gözüyle göremedik. Geri dönüp tekrar Grande Palace meydanına çıktım, muhteşem bir ışık gösterisi ve müzik başlamıştı. Bu da Noel ile alakalı bir kutlama zannedersen. Meydanın dört bir yanında çok önemli binalar vardı ve onların üzerine ışık gösterileri düzenliyorlardı ve ışıklar müzik ile senkron çalışıyordu. Bir süre durup onu izledik. Avrupa’da yeni yıla girmek çok güzel olmalı. Daha şimdiden bu kadar eğlenceliyse yıl başında düşünmüyorum. Meydanın ara sokaklarında ilerleyip farklı yerlere gitmeye başladım. Birkaç dükkan görüp birinden bir kutu çikolata aldım. Madem tur boyunca gittiğimiz her yerdeki en meşhur aktiviteleri gerçekleştiriyoruz, Belçika’dan Belçika çikolatası yemeden dönersek ayıp olurdu. Aldığım çikolata görece ucuz bir şeydi ama tadı fena değildi. Daha sonra diğerleriyle bulup şehrin dışında otelimize giderek Belçika defterini kapattık.

6: GÜN

Turun son ülkesi Hollanda’dayız. Brüksel’den ayrılıp [Amsterdam](#)’a varmamız 13:30’u buldu. Otobüs bizi tarihi tren istasyonunun karşı köşesinde bulunan Victoria Hotel’in önünde bıraktı. Panoramik şehir turu yapmadık. Rehberimiz 19:30’da yine Victoria Hotel’in önünde buluşacağız, isteyenlerle Red Light’a gideceğiz dedi. Yürüyerek [Red Light](#) bölgesine girdik. Rehber birkaç kez gelmek zorunda değilsiniz, enteresan şeyler görebilirsiniz, sonra papaz olmayalım babında uyarıda bulundu. Saat henüz çok erken olduğu için ortalık çok sakindi. Sadece bir tane abla mutsuz mutsuz bölmesinin arkasında etrafı izliyordu. Biz çok çekingen bir tur yapıp geri döndük. Rehber bizi [coffee shoplara](#) karşı uyardı. Sonra da geri döndük. Saat 14:00’de tekne turumuz başlıyordu, oraya doğru yola çıktık. Gitmeden önce [Damrak](#) yolunun karşısındaki kafelerden herhangi birine dalıp tuvaletini kullandık. Bunda bir sakınca yok çünkü zaten parasını alıyorlar, 0,5€ idi sanırım. Hollandalılar para kazanmanın yolunu çok iyi biliyorlar ve rehberimizin de dediği gibi epey cimri/tutulmular. Buradaki tüm restoranlar, kafeler aynı zamanda birer ücretli public tuvalet. Yine de rahatsız hissederseniz Damrak boyunca birkaç tane prefabrik tuvalet bulmak mümkün.

Red Light’a gelince. Hollanda, daha doğrusu Amsterdam birçok şeyin yasal olduğu enteresan bir yer. Red Light fuhuş dünyasının merkezi, burası devlet eliyle denetlenen, kontrollü, hatta turistik bir yer. En azından gündüz ve akşam saatlerinde güvenli. Bölgede dikkörtgen camekan kapının arkasındaki kadınlar ilgi çekmeye çalışıyorlar, bölmelerin üzerindeki kırmızı ışıktan anlayabilirsiniz. Bölgede bol sayıda coffee shop var burada da 5 g’a kadar uyuşturucu kullanımı serbest. Uyuşturucu içeren mantarlar, kekler yenebilir, alkol de cabası. Bu coffee shopların

yanından geçerken duyduğunuz keskin kokuyu fark ediyorsunuz. Onun dışında bölgede bolca seks oyuncakları satan dükkan da bulunmakta. Yani adamlar tüm “ahlaksızlığı” bir noktada toplamışlar, orayı da nezih, denetlenen ve turistik bir atraksiyona dönüştürmüşler. Amsterdam’da en çok merak edilen yer burasıydı sanırım.

Tekne turu için rehberimizin Brugge’de bahsettiği, önerdiği bir firmaya gittik. Daha doğrusu rehber isteyenler için rezervasyon yaptırdı. 10€’lık da tekne turları olmasına karşın rehberin bu turu önermesi hem farklı rotalar içindeki en iyi rotaya sahip olması hem de Türkçe anlatıma sahip olması. Bizim aldığımız 15€ idi. Her kişi için kulaklık ve dil seçimi yapabildiğiniz bir cihaz bulunmakta. Kulaklığı takip anlatılanları dinliyorsunuz. İşin güzel tarafı anlatılanlar sadece şu bina bilmem ne binası, bu bina 1200 yılında yapılmıştır şeklinde değil. Aynı zamanda canlandırma da yapılıyor. Mesela o bölgede yapılmış tarihi bir savaş varsa bu savaş hakkında bilgi veren elemanın sesinin arkasında silah patlamaları ve çığlıklar, top, tüfek sesleri geliyor. Ya da eskiden burada pazar kurulurdu derken pazarın gürültüsü, insan sesleri geliyor. Turun misyonu size binaları anlatmak değil eski Hollanda hakkında bilgi vermek, Hollanda kültürünü daha iyi anlamamanızı sağlamak. Zaten kanal boyunca gördüğünüz tüm o tarihi binalar, seslendirmede anlatıldığı şekliyle zengin bir insanın dahi yaşamaya parasının yetmeyeceği kadar değerli yapıtlar. Oralari genelde otel ya da işletme haline gelmişler. Dolayısıyla binalar ile ilgili anlatılacak çok da bir şey yok. Bu yüzden seslendirme binaların çatı detayları ve eski Hollanda insanının alışkanlıkları ile ilgili bilgiler verdi daha çok. Bir ara da kendi reklamlarını (gece tekne turu yapmanız ile ilgili) yapıyorlar ki bence çok çirkin. Neticede böyle anlatınca çok hoş, mutlaka yapılması gereken bir şey gibi duruyor ama ben bu 1 saat boyunca fazlaca sıkıldım ve turun bir an önce bitmesini istedim. Bence, Amsterdam için konuşuyorum; kanalı tekne ile geçmektense yürümek çok daha keyifli bir aktivite olacaktır. Venedik’de gondol turu yaparken içimde inanılmaz bir heyecan ve mutluluk vardı. Brugge’de de yapsaydım benzer bir hissi tadacaktım eminim ama Amsterdam için aynı şeyi söyleyeceğim. Sanırım bunun sebebi de şu. Venedik veya Brugge’de evlerin duvarları direk kanalın dibinde, su evlerin duvarına çarpıyor, elinizi uzatsanız bir evin penceresine dokunabiliyorsunuz. Amsterdam’da ise evler görece uzakta ve arada iki şeritlik yol var. Binalar ile aranızda hem yol var hem arabalar var. Park etmiş arabalar. Bu bence tekne gezisini öldürüyor.

Tekne gezisi saat 14:00’de bitti. Başladığımız noktaya, Damrak caddesine geri döndük. Bu arada tekne turunu yapmak isterseniz firmanın adı Greenline idi. Ben tekne turu yaparken Saturn mağazasını gördüm. Bulduğumuz yerden azıcık uzakta idi. O tarafa yürüyüp hem bu caddeden çıkmak hem de mağazayı biraz gezip fiyatlara bakmak istedim. Çünkü Amsterdam’a indiğimde gördüğüm ilk cadde, Damrak bende inanılmaz bir hayal kırıklığı yarattı. Müthiş bir kaos, aşırı kalabalık, zaten geniş olmayan kaldırımın bir de kulübe tipi işletmeler sayesinde iyice daralması ve en kötüsü de yol çalışmasının olması. İçim bunaldı burada. Tekne turunda gördüğümüz minik kanal köprülerinin olduğu yere gidelim diye buradan çıktık. Saturn’u sonunda bulduğumda ikinci hayal kırıklığını yaşadım çünkü teşhir mağazası değil, garanti ile ilgili minik bir dükkanmış. Oradan devam edip sahil boyunca yürüyüp biraz kafamızı dinledik. Damrak’a paralel ama yan sokaklarında bir süre kaybolduk. Sonra el mahkum tekrar Damrak caddesine çıktık. Burada çok ucuz birkaç market var, bizdeki Bim gibi. Tüm seyahat boyunca girip çıktıklarımız arasında istisnasız en ucuz yer burasıydı. Maalesef ismini hatırlamıyorum ama dükkanın üzerindeki siyah duvarın üzerinde birkaç heykel vardı. Buradan su ya da hediyelik eşya, atıştırmalık abur cubur alabilirsiniz. Bu cadde üzerinde bol sayıda hediyelik eşya dükkanı var, buralardan magnet vs. satın alabilirsiniz. Cadde üzerinde birkaç tane sadece patates kızartması satan büfe var. Önünde kuyruk oluşan bir tanesine girip small boy patates kızartması aldık. İsmi Manneken Pis yani Belçika’daki işeyen çocuk. Elemanlar işletmelerinin adına Manneken Pis koymuşlar. Ama patatesleri güzeldi. Brugge’dekinden kesinlikle daha güzel. Daha kalın. 2,75€ sade small patates kızartması, ketchup isteyince 3,5€. Bu arada small boy bile o kadar fazla ki bitiremiyorsunuz, large boyu düşünmüyorum. Buradan patates kızartması yenir bence. Sonra aklımıza Brugge’nin waffle tadı düşünce (şartlı refleks, artık patates kızartması yiyince peşine waffle çekecek canım) deli gibi wafflecı aradık. Cadde boyunca bir sürü tatlıcı var, enteresan tatlılar da var ama klasik anlamda waffle satan yer yok. En sonunda bir tane

bulduk ama onlar da daha önce yaptıkları waffle'ları ısıtıp verdiler, tadları da çok fenaydı. Tanesi 3€ idi waffle'ların ve bitirmeden atmak zorunda kaldık ve iyi ki Brugge'den waffle yemişiz diye düşündük. Ve bu cadde üzerinde bir yerde kol çevirerek hatıra para bastırabildiğimiz makinelerden bulup ikinci hatıra paramı aldım.

Saat 16:00 olduğunda son kez biraz daha özenli bir şekilde Red Light'ı gezelim diyerek tekrar oraya gittik. Artık ortam daha hareketliydi. Neredeyse her camekan doluydu. Kadınlar ilginizi çekmek için çaba sarf ediyorlar. Rehberle gitmediğimiz ara sokaklarını da dolaşip tekrar Damrak'a çıktık. Artık Dam meydanına çıkma zamanı gelmişti. Meydana çıkar çıkmaz ilk gördüğümüz şey [Madame Tussauds](#) müzesi oldu. Burası, burada olduğunu duyduğumda müthiş bir heyecanla gitmek istediğim yerlerden biriydi. Girişinin 22€ olduğunu öğrenince hayal kırıklığına uğradım. Damrak caddesi boyunca birkaç tane "Tours & Tickets" adında acentalar var. Bunlar Hollanda'da yapılabilecek bir dolu atraksiyon için daha "ucuza" bilet satıyorlar. Madame Tussauds bunlardan biri, bunlardan alırsanız bilet fiyatı 20€ oluyor. Yine de çok fazla, üstelik vakit de yetersiz. 15€'luk tekne gezisinden sonra 20€ da buraya vermek istemedim, üstelik Louvre'ye 10€'ya girdikten sonra. Yine de tekne gezisi ile bunun arasında bir seçim şansım olsa müzeyi seçerdim.

Yeri gelmişken Tours & Tickets'ların fiyat listelerini de yazayım, aklınızda bulunsun. Hepsinin birebir aynı katalogları var dolayısıyla fiyatları da aynı. Bruges turu var mesela, Brugge'ye gidiyor, 65€. Grand Holland turu yani bizim de ertesi gün gideceğimiz Büyük Hollanda turu 55€. Biz bu tura 75€ ödedik. Countryside & Windmills yani bizim bildiğimiz Marken Volendam turu 36€. Tüm gün turları bunlar bu arada. Van Gogh Müzesi 15€. Kitapçık içinde onlarca tur ve müze var. Merak ettiğiniz olursa fiyatlarını yorum bölümüne yazabilirim.

Dam meydanı buranın en büyük meydanı olsa gerek. Dört bir yanında devasa tarihi binalar var. Biz burada biraz vakit geçirip ara caddelerinde kaybolup, keşfetmeyi tercih ettik. Vaktimiz olsa idi müzeler bölgesine ve meşhur "[I Amsterdam](#)" yazısının oraya gidip fotoğraf çekirmek, oraları da gezmek isterdik. Bu bölgenin yanından otobüs ile geçtik. Bulduğumuz meydandan yaklaşık yarım saat yürüme mesafesindeydi ve hava da karardığı için ve epey yorulduğumuz için oraya kadar gidip geri dönmeyi gözümüz yemedi. Bu da Amsterdam'da içimde kalan şeylerden biri. Zaman geçtikçe ve ayrılık saati yaklaştıkça Amsterdam'ı sevmeye başladım. İnsanları çok tatlı ve sempatik. Özellikle bisiklet olayından bahsetmem gerek. Hayatımda bir daha bu kadar abartı bir bisiklet olayını görebileceğimi sanmıyorum. Şehirdeki bisiklet sayısının, insan sayısının iki katı kadar olduğu düşünülüyormuş. Şehirin bir numaralı ulaşım aracı bisiklet. Yaz kış, kar, yağmur fark etmiyor Hollandalılar her daim bisiklete biniyorlar. Trafik ışıklarında bisikletliler için ayrı bir renk var, onlara da kırmızı ya da yeşil yanıyor. Çoğu bisiklet yolu çift şeritli. Onun dışında eğer iki şeritli dar bir yolları varsa bunun bir şeridini arabalara diğer şeridini mutlaka bisikletlere ayırmışlar. Bu ertesi gün gideceğimiz Hollanda kasabalarında da değişmedi. Belli ki ülkenin her yeri bisiklet yolları ile dolu. Amsterdam'da her yerden her yere bisiklet ile gidebilmek mümkün. Zaten çok fazla yükseltisi olmayan bir ülke, her yer dümdüz. Bisiklete binmek, bisiklet yolları ile çok kolay olmuş ve şehirdeki geçiş üstünlüğüne sahip ilk araç bisiklet. Yani yaya filan değil, bisikletli varsa geçiş üstünlüğü onun. Rehberin uyardığına göre, gözünüz kapalı yola atlayabilirsiniz, fazla hızlı gelmeyen arabalar mutlaka duracaktır ama bisiklet yoluna çıkmamaya ve bisikletlilere dikkat edin çünkü onlar durmazlar. Gerçekten de bisikletliler durmayı sevmiyorlar, yola bile araba gelip gelmediğine bakmadan atlıyorlar. Çok enteresan, az ilerden gelen bir araba varsa arabanın geçmesini beklemiyor bisikletli, atlıyor yola. Araba duruyor, bisikletlinin geçmesini bekliyor. Bazı noktalar öyle bir kaosa sahip ki durup baktığınız zaman 4 farklı yerden gelen ve 4 farklı yere giden bisiklet cümbüşü görüyorsunuz. İzlemesi çok keyifli, sürekli oradan oraya giden, duran, devam eden, korna çalan çılgın bir bisiklet popülasyonu var. Sanki tüm bisikletliler grup olarak yola çıkmış ve hep beraber bir yere gidiyorlarmış gibi gözüküyor. Enteresan bisikletler de gördüm tabii. Küçük bebeğini önüne koymuş giden anneler, mini etekli, topuklu ayakkabı, kafasında kask ile pedal çeviren kadınlar, 70 yaşında teyzeler. Eğer bir çocuk 3 yaşından büyükse kesinlikle kendi bisikletine biniyor ve anne babasının yanından usul usul pedal çeviriyor. Çok küçük tekerlekli, katlanabilir bisikletler. Üstü kapalı bisikletler. Hollanda ile ilgili şöyle komik bir fıkra varmış. Eğer geniş bir

meydanda “Hey o benim bisikletim” diye bağırsanız en az 10 kişi bisikletini bırakıp kaçıma başlar diyorlarmış. Yani burada bisiklet hırsızlığı çok yaygınmış bu yüzden insanlar bisikletlerine 2 tane kilit takıyorlar. Şehrin her yerinde bisiklet bağlayabileceğiniz demirler bulunuyor zaten. Bir de bisikletler için katlı otoparkları var, binlerce bisiklet tek bir yerde. İnsanlar kendi bisikletlerini nasıl kaybetmiyorlar aklım almıyor.

7. GÜN

Turdaki son günümüz, rehber eşliğinde önce sabah Marken Volendam ve öğleden sonra Büyük Hollanda turu. Turda 20 kişiden az katılım vardı, yaklaşık yarısı gelmemişti yani. İki turun aynı güne sıkışmasından memnun değilim aslında ama yine de gidiyoruz. Sabah 7:30’da otelin müthiş kahvaltısından yapmış olarak yola çıkıyoruz. Hava henüz aydınlanmamış durumda. İlk durağımız Marken kasabası. Önce kuzeye doğru yol alıyoruz. 8:30’da Marken kasabasına varıyoruz. Çok küçük, sakin bir kasaba. Eski kraliçenin adı olan Beatrix köprüsünden kasabaya giriş yapıyoruz. Bu insanlar ülkelerini ve kral/kraliçelerini çok seviyorlar.

Saat 9:00’a kadar Marken kasabasını gezdik. Burada Lüksemburg’dakine benzer bir sükunet var. Evler müthiş zevkli döşenmiş, içi dışı harika dizayn edilmiş ama bölgede yapacak bir şey yok. Rehberin dediğine göre hayatında gördüğü en iyi emekliler kasabasıymış. Evler su baskınlarından ötürü ikinci kata yapılmış, ilk katlar da tuğla ile kapatılıp depo olarak kullanılıyormuş. En son 1950’lerde büyük bir su baskını olmuş, daha sonra dünyada eşi olmayan bir mühendislik ile setler kurup bu baskınların önüne geçiyorlar. Hollanda nüfusunun %60’ı su seviyesinin altında yaşıyor. Biz de Marken kasabasına giderken bir ara su seviyesinin altına iniyoruz. Deniz seviyesinin altında yer aldığınızı bilmek ürkütücü bir düşünce.

Bu şirin kasabada oldukça gürültülü bir şekilde tur atıp fotoğraf çektikten sonra Volendam’a doğru yola çıktık. Yolda 2 durağımız var. Önce 9:20’de Hollanda’nın meşhur peynirlerinin yapıldığı peynir fabrikasında durup, yerel kıyafetlerini giymiş bir Hollanda kadınından peyniri nasıl yaptıklarıyla ilgili sunum izledik. Kadın o kadar ilginç geldi ki bize, herkes fotoğraf çekti. Ben peynir seven bir insan olmama rağmen bu peynir işinin fazla abartıldığını düşünmüştüm. Kadın sunumunda inekleri nasıl beslediklerinden, peniri nasıl yaptıklarından, ne kadar beklettiklerinden ve ne tür çeşitleri olduğundan bahsetti. Buna göre mesela peynir yapımında kullandıkları sütün yalnızca %20’si peynire dönüşüyormuş. %80’ini ayırıp başka işlerde kullanıyorlarmış. Onun dışında yanlış hatırlamıyorsam 3-8 ay beklemiş kaşar peynire taze kaşar, 8-12 ay beklemiş peynire orta sertlikte kaşar ve 12-36 ay arası beklemiş peynire de eski kaşar diyorlarmış. Ne kadar çok beklerse o kadar değerli tabi. Siz örneğin taze kaşar alıp, 1 sene bekletip onu eski kaşar haline getirip yiyebilirsiniz. Bunun özel bir tarafı yok.

Sunumdan sonra peynirlerin satıldığı dükkana girdiğimizde ise onlarca çeşit Hollanda peyniri ve her birinin yanında bir tabak küp küp kesilmiş tadımlık peynirler vardı. Bu sevindirici bir gelişme. O zaman işte Hollanda peynirinin ne olduğunu anladım. Otelin kahvaltısında yediğim peynirlerin ise sıradan peynirler olduğunu fark ettim çünkü orada yediğim peynirler muhteşemdi. Soslu, biberli, baharatlı, keçi sütünden, inek sütünden, koyun sütünden, acılı vs. dediğim gibi onlarca peynir bulmak mümkün. İnsan hangisinden alması gerektiğine şaşırıyor. Yanlış hatırlamıyorsam peynirleri 280 gr’lık tekerlek şeklindeki kalıplarda satıyorlar, fiyatları 10€ idi. Tabi değişiyor keçi sütü olmasıyla ya da boyutuyla ya da eski kaşar olmasıyla alakalı fiyat artabiliyor. En standardı buydu. 5’li paketler yapmışlar, 1 tane keçi sütünden, 4 tane inek sütünden ve bir tane eski bir tane yeni şeklinde 5’li 280 gr’lık paketler yapmışlar 40€’ya satılıyordu. Ben sanırım buradaki tüm peynirlerden tattım. Üstelik tabaklar bittikçe yenilerini getirdiler, bu konuda çok cömertler. Çoğu kişi paket paket peynir aldı. Fiyatları uygun muydu bilmiyorum ama tadları enfesti. Hollanda’ya giden bu peynirlerden mutlaka tatsın.

Daha sonra hemen yanında bulunan şu meşhur Hollanda ayakkabası, [Clog](#) diyorlar. Kesin görmüşsünüzdür, ahşap, takunya benzeri ayakkabıları. Genç bir eleman yaptı bu sefer sunumu. 3 çeşit oluyormuş bu ayakkabılar. Biri tarlada kullanmak için, deforme olmuyor, su geçirmiyor, geniş tabanlı batmıyor filan. Toprakta ideal sanırım ama sert yüzeylerde yürümek zor. Diğerini

hatırlamıyorum ama sonuncu tipi de iyice boyayıp şekil bir şey yapıp, sevdiğin kızın kapısına koyuyormuşsun. Eğer ayakkabıyı sevdiğin kız giyerse ok, babası giyerse kaçman gerektiğini anlamına geliyormuş. Evlenme teklifini sevdiği kızın kapısına bu ayakkabılardan koyarak yapıyorlarmış yani. Eleman böyle anlattı en azından. Neyse eskiden bu ayakkabılar el yapımı ve her biri 4 saat sürüyormuş. O tekniği de gösterdi nasıl yaptıklarını. Şimdi makinelerle işleri hayli kolaylaşmış, anahtar basma makinesi gibi bir makine var, bir tarafına ayakkabı kalıbını koyuyorlar, diğer tarafına kütüğü koyuyorlar, kalıp ve kütük aynı anda dönüyor. 2 dk'da ayakkabı ortaya çıkıyor. Ahşap henüz ıslak olduğu için bunu 2 hafta kurumaya bırakıyorlarmış, sonra da boyayıp satıyorlar. Peynirin aksine bu hiç ilgimi çekmedi, süs duvara asmalık dışında alan da görmedim.

Bu iki atraksiyondan 10:15'de ayrıldık ve az ilerdeki aktif çalışan değirmenlerden birinin yanına gidip fotoğraf çektik. Bu [rüzgar değirmenlerinin](#) amacı suyu dengelemekmiş. Nasıl çalıştıklarını çözemedim ama sanırım su taşma ihtimali olduğunda bunlar rüzgardan aldıkları enerji ile suyu daha yüksek bir yere basıp fazlalık suyu istedikleri yere yönlendirip su baskınlarını engelliyorlar. Bildiğimiz anlamda modern rüzgar türbinlerinden çok farklı, klasik, eski ama hala çalışıyor. Oradan ayrılıp esas durağımız olan Volendam'a gitmeye başladık.

10:30'da Volendam'da idik. Volendam, Marken kasabasının az daha büyüğü ve hareketlisi. İlk önce kasabayı gezmeden bir mağazaya girip 7 dk'lık Türkçe bir sunum izledik. Sunumda Hollanda'nın su ile olan savaşını ve Hollanda kültürünü anlatıyordu. Hollanda'nın su baskınlarına karşı yaptığı mühendislikten bir kuple bilgi edindik. Daha sonra mağazaya girip alışveriş yaptık. Epey anlamsız, alakasız şeyler oluyordu ama kimsenin şikayeti yoktu çünkü mağaza hayli ucuzdu. Burada çok ucuza çantalar, peynir kesme bıçakları (3€) ve hediyelik porselen eşyalar bulmanız mümkün. Mağazanın lavabosu da var ücretsiz. 12:30'a kadar vaktimiz vardı, mağazadan çıkıp Volendam'ı gezdik. Buradaki evler de çok güzel. İskele, sahil bölümüne gidip biraz dinlenelim dedik. 2 yönlü bank koymuşlar, bazı banklar denize bazıları şehre bakıyor. Hangi manzara daha iyi karar veremedik. Öyle tatlı bir ortamdı. Yan yana dizilmiş rengarenk ve benzer mimarili evler çok güzel duruyor. Orası çok huzurlu bir noktaydı. Yine de Volendam kasabası, Marken kadar abartı bir sessizliğe sahip değildi. Bir sürü restoran, mağaza var, en güzeli de yerel Hollanda kıyafetleri içinde hatıra fotoğrafları çekebileceğiniz stüdyolardı. Vitrinlerine örnek fotoğraflar koymuşlar bazıları inanılmaz komikti. 12:30'da günün ilk yarısını bitirmiş olduk. İkinci yarısında Hollanda'nın güneyine inip, Büyük Hollanda turunu gerçekleştireceğiz.

İlk durağımız [Den Haag](#), bize göre Lahey kenti. Burası Hollanda'nın yönetim yeri. Yani Hollanda'nın başkenti Amsterdam ama tüm yönetim birimleri burada, kraliyet sarayı, başbakanlık ofisi filan hep burada. Dolayısıyla burası daha bir modern, yeni binaların olduğu bir bölge. Otobüs ile panoramik şehir turunu yaptıktan sonra direk [Panorama Mesdag](#) müzesine gittik. Bu gün herkesi en çok heyecanlandıran ve rehberin de bayılacaksınız dediği yer. Müzeye 14:10'da girip 14:40'da çıktık. Zaten büyük bir müze değil. Direk ikinci katına çıkıyorsunuz. Türkçe sunum var, biz geldik diye onu çalışıyorlar. İkinci katındaki devasa panoramik resmi gezerken bir yandan da sunumu dinleyebiliyorsunuz.

Şimdi şöyle. Mesdag amca bir tepenin üzerine oturmuş ve yardımcıları ile birlikte çevresinde gördüğü her şeyi 360 derece resmetmiş. Yıl 1800'ler tabi. Orada gördüğümüz bazı yerleri daha sonra 2013 yılında görmek ilginç oldu. O zamanlar dutlukmuş tabi, şimdi binalar yükselmiş topraktan. Resim 14 m yüksekliğinde. Bir ara bozulmuş, restorasyondan geçmiş. Şimdi korumak için baya kasıyorlarmış, havalandırma, nem oranına filan dikkat ediyorlarmış. Normalde fotoğraf çekmek yasak olsa da bol bol çektik kimse de bir şey demedi. Bir de enteresan bir olayı var, binanın üstünü camdan yapmışlar, biz göremiyoruz tabi. Güneş o ara hangi konumda ise resimin orası aydınlanıyor arkasından ve doğal ışık oluşuyor bu da resmin gerçekçiliğini artırıyor. Bir de resmin bittiği yerden gerçek kum havuzu başlıyor yani bunu anlatmam zor da şöyle düşünün, size 15 m uzaklıkta 2 boyutlu bir resim var. Resimin altında sahil boyunca kum var, resmin bittiği yerden de sizin olduğunuz yere kadar gerçek kum koymuşlar. Farkı anlıyorsunuz tabi ama sanki resmin içinde gibi hissediyorsunuz kendinizi. Bir de ikinci kata çıkmadan önceki merdivenli bölüm o kadar loş ve karanlık ki yukarı çıkınca gözleriniz hemen alışamıyor. Bunu da özellikle yapmışlar çünkü göz

bebeklerinizi karanlıkta büyütüp, yukarı çıkar çıkmaz gördüğünüz manzaranın gerçekliğini artırmaya çalışmışlar. Böyle de bir ayrıntısı var. Üst katta işimiz bittiğinde tekrar alt kata indik, burada panoramik fotoğraflar var. Panorama fotoğraflarını seven biri olarak alt bölüm, müzenin esas üst bölümünden daha çok ilgimi çekti. Hatta üst bölüm ilgimi çekmedi. Şansınız varsa gidin görün tabi ama sadece burayı görmek için bu geziye katılmayın derim.

Mesdag'dan sonraki durağımız bir başka müze, [Madurodam](#). Bu arada söylemeyi unuttum, iki müzeye de girerken para ödemiyorsunuz, verdiğiniz tur parasının içinde var. Madurodam benzetmek gerekirse bizim İstanbul'daki Miniaturk'e benzer, Hollanda'nın Miniaturk'u diyebiliriz. Yalnız orada farklı bir durum var, daha çok Hollanda'lı çocuklara memleketlerini anlatmak gibi bir misyon edinmişler. Bence yetişkinlere yönelik bir yer olmamış. Daha çok Hollanda'nın kültürel değerlerini kendi evlatlarına düzgün bir şekilde anlatıp bu değerlerin yok olmamasına çabalıyormuş gibi geldi bana. Bu bakımdan Miniaturk çok daha eğlenceli bir yer. Madurodam'da ise tüm eserlerin bir mekanizması var. Düğmeye basıyorsunuz tren hareket ediyor, bir yerde Hollanda'nın en büyük hava limanındaki uçakları hareket ettiriyorsunuz, bir yerde Hollanda lalelerini görüyorsunuz, diğer tarafta önemli bir Hollanda köprüsünden geçiyorsunuz filan. Yine önemli binaların minyatürleri filan var tabi. Her şey 1/25 oranında küçültülmüş, rehberin dediğine göre. Burada 1 saat kaldık, burada da çıkışa yakın bir yerde hatıra para bastırabileceğiniz kollu bir makine var.

Geriye kaldı son iki durağımız. Bitmedi, bitmiyor. Bu gün hiç bitmeyecek. Tarih sayfalarında yer alacak nitelikte bir gün yaşıyoruz. Artık günün bitmesini isteyen misafirlerin sayısı artıyor. İnsan gözünün bir günde görebileceğinden fazla yer gördük. Artık gerçeklik algımız kaybolmuş durumda. Gördüğümüz muhteşem şeyleri önemsemiyoruz. Rehber otobüsü durdurup, inip bu muhteşem yapının fotoğrafını çekebilirsiniz dediğinde kimse otobüsten inmek istemiyor. Yorulduk, otele gidip ertesi gün için bavullarımızı hazırlamak istiyoruz.

Ama son iki durağımız var ve bunlar da [Rotterdam](#) şehri ve [Delft](#) kenti. Normalde açıklamada trafik durumuna göre bu iki şehirden birine gidiliyor denmiş. Rotterdam daha uzakta olduğuna göre, belli ki hemen yakındaki Delft'e gidilip dönülüyor ama rehberimiz azimli. İkisine birden gideceğiz diyor, gidiyoruz. İlk durak daha uzakta olan Rotterdam kenti. Erasmus'un şehri. Onun adına yapılmış ünlü üniversite ve davasa [köprü](#) görülmeye değer. Rotterdam Avrupa'nın en büyük liman kentlerinden biri. Burası konteynır cenneti. Ama biz tam da Rotterdam'da iken harika bir gün batımına denk geliyoruz. Güneş o gün gerçekten çok güzel battı. Arkamızda Erasmus köprüsü, önümüzde ufuk çizgisinde kaybolan turuncu güneş. 17:00'da girdiğimiz Rotterdam'dan 17:30'da gün batımı dışında [küp evleri](#) çekmek için durduğumuz 2 dk'yı saymazsak otobüs turu yaparak ayrılıyoruz. En azından görmüş olduk. Küp evler (Cube House) de çok ilginç bu arada.

Son durağımız Delft kenti, şansımıza trafik yok. Dönüş yoluna da girmiş bulunuyoruz. 17:40'da Delft kentine giriyoruz. Kentin büyük bir meydanı var. Burası seramiği ile ünlü. El yapımı seramik hediyelikler var, rehber bunlardan almamızı öneriyor. 18:40'a kadar serbest vaktimiz var, kentin zaten gezilecek çok bir yeri yok. Meydandaki yapılar, kilise ve kule ilgi çekici. Aynı zamanda meydanda Delft'in ünlü seramiklerinden de satılan birkaç dükkan var. Önce kentin içlerine ilerleyerek o saatte henüz kapanmamış olan bir süper market bulup 2 lt'lik sulardan aldık. Daha sonra bu şehrin de harika kanallara sahip olduğunu fark edip arka sokaklarında kaybolmayı tercih ettik. Delft sessiz sakin bir kent ama arka tarafları Brugge gibi. Zaman ilerleyince tekrar ana meydanına dönüp açık olan bir mağazaya dalıp porselenlerine baktık. Çok ucuz, arkasında el yapımı olduğu yazan lale şeklinde çok hoş kupa bardaklar 1,5€ idi, hemen aldık tabi. Kasadaki sempatik kadın bardakları hediye paketi yaparken benim de gözüm kasanın üzerindeki iki avuç bozuk paraya takıldı. Baktım bir sürü yabancı para var, hatta aralarında 50 kuruş Türk parası da gördüm. Bir iki tanesini alıp inceledim, para koleksiyonu yapıyorum bu arada. Kadın ne yaptığımı görüp, beğendiysen alabilirsin dedi. Ben de para koleksiyonu yaptığımı, ilginç paraları sevdiğimi söyledim, aa o zaman kesinlikle al dedi ve paraları avuçlayıp önüme döktü. Hangisini alsam karar veremiyorum ki hepsi çok güzel dedim, o zaman beğendiğin tüm paraları al çünkü ben koleksiyon yapmıyorum dedi. Bunları nasıl aldınız dedim, müşterilerim bırakıyor ben istemiyorum dedi. Ben

de bokunu çıkartmayayım diye bir tane seçeyim o zaman dedim, 5 tane seç, 5 iyi rakam dedi. Eheh! En değişik, koleksiyonumda yer almayan 5 tane bozuk para seçip, 10 kere filan teşekkür edip ayrıldım dükkandan. Kadının bir de şey demesi var çok komikti. Aa Türk parası var dedim. Eğer Türksen onu alma çünkü sende çok vardır farklı bir şeyler al dedi. Bir ihtimal kadına verdiğim 3€'dan daha fazla maddi değeri olan para almış olabilirim oradan. Benim için çok değerli bir anı oldu. Blue Souvenirs dükkanın adı bu arada.

Neyse şehirin seramiğinden yapılmış mavi kalp heykelinin orada toplanıp otelimize doğru yola çıktık. Dönüş yolu 45 dk sürdü. Belirtmediğim son bir detay kaldı, bu kadar erken saatte otele dönmemizin bir sebebi var. Bir şoförün en fazla araba kullanabileceği süre 12 saat sanırım. Bu yasalarla desteklenmiş. Sabah erkenden yola çıkan şoför akşam belli bir saatten sonra hala direksiyon sallayamıyor. Biz bu hakkı sonuna kadar kullandık her gün. Anlatmayı unuttum ama 5. gün bir bağış mevzusu döndü. Bu tür gezilerde adettendir, şoför ve rehber için para toplanır ama bu gönüllülük esasına dayanır. Bizde iş biraz ciddiye bindi ve şoför için 5€, rehber için 5€ kişi başı 10€ para toplandı. Vermek istemeyenler, daha az vermek isteyenler oldu ama herkesten o para bir şekilde rica minnet alındı. Rehber daha sonra durumu şöyle açıkladı. Kişi başı 5€ şoför için kesin toplanır, rehber için ise tamamen kişisel bir durumdur, ister verirsiniz ister vermezsiniz. Dolayısıyla rehber 37x5€'yu kapalı zarf içinde şoföre teslim etti, geri kalanını da kendine alacağını söyleyip teşekkür etti. İkisi de sonuna kadar hak ettiler bu parayı, sorunsuz bir haftanın baş mimarları idiler. Rehberlik cidden yorucu ve saygı duyulması bir iş.

GERİ DÖNÜŞ

Dönüş uçağımız yerel saate göre 13:30 idi yine Pegasus hava yolları ile. Türkiye saati ile 17:30'da da Sabiha Gökçen hava alanına vardık. Uçağımız 13:45'de yine Düsseldorf hava alanından kalktı. Sabah trafiğe yakalanmamak için çok erken saatte, 7:30'da yola çıktık. 11 gibi hava alanına vardık. Rehberimiz son konuşmasını yaptı, teşekkür etti, şoförümüz de İngilizce birkaç şey söyledi, rehberimiz yanımıza alabileceğimiz ve alamayacağımız şeyleri söyledi. Vergi iadesi ile ilgili bilgi verdi.

Yine 20kg bagaj ve 8 kg el bagajı hakkımız var. Check in kontuarları kalkıştan tam 2 saat önce açılıyor. Vergi iadesi alacak olan ve yanında elektronik bileti olan (acentenizin siz gitmeden önce verdiği a4 kağıt) direk bavulları ile birlikte rehber eşliğinde ilgili yere gittiler. Bu işlemi bavullarınızı vermeden önce yapıyorsunuz çünkü faturada yazan ürünleri görmek istiyorlarmış. Siz de bavulunuzu açıp vergi iadesi alacağınız ürünleri görevliye gösteriyorsunuz. Daha sonra check in sırasına girip uçak biletinizi alıp bavulunuzu veriyorsunuz. Eğer yanınızda elektronik biletiniz yoksa ilk etapta check in sırasına giriyorsunuz, uçak biletinizi alıyorsunuz ama bavullarınızı vermiyorsunuz. Görevliye söylüyorsunuz bu durumu. Daha sonra vergi iadesi sırasına girip işlerinizi hallediyorsunuz ama orada büyük bir sıra varmış, ikinci şekilde yapmaya çalışanlar uçağı kaçırmış korkusu ile vergi iadesini almadan bavullarını verip uçağı bindiler. Vergi iadesi de alacağınız mağazaya göre değişiyor, bazı mağazalar 50€ üzeri, bazıları 70€ üzerinde veriyor. Onu sormanız gerekiyor. Bizim Volendam'da 7dk'lık sunum izlediğimiz mağaza 50€ üzerine tax free veriyor. Size mavi bir zarf veriyorlar. %12 sanırım alacağını miktar.

Uçakta el bagajınıza sıvı materyaller alamıyorsunuz, free shoptan aldıklarınız hariç. Ben yarım litrelik su şişesini giderken de dönerken de geçirdim. Onun dışında peynire gıcıklık yapabiliyorlarmış, rehber daha önce sorunsuz geçirdim ama gümrük memuru bu gıda o yüzden geçiremem diyebilir siz yine de garanti olsun bavulunuza koyun dedi. Çikolatalarda sorun yok. Kesici delici aletleri el bagajınıza koyamıyorsunuz. Düsseldorf'daki kontrol bizim Sabiha Gökçen'den daha yumuşak.

Sonuç olarak keyifli, yorucu bir hafta oldu. Çok fazla yürümedik, genelde otobüsle şehir turlarını daha çok yaptık. Ekstra turları bana göre zayıf olan bir turdu ama ekstra turların hiçbirine gitmeden de zaman geçirebilme imkanınızın olması iyi bir şeydi. Şimdi biri benden tavsiye istese yukarıda yazdığım gibi sadece Brugge turuna gitmesini tavsiye ederim, Paris'i 2 gün kendi başına ve Amsterdam'ı da son gün yine kendi başına gezmesini tavsiye ederim. Hollanda'nın köylerini

görmektense bence Amsterdam'ım müzelerini gezmek çok daha ilgi çekici. Hatta Amsterdam'da ikinci gün bisiklet kiralanıp şehirde bisiklet keyfi bile sürülebilir. Güzel ve ucuz bir tur. Bir hafta boyunca 5 ülke ve çok sayıda şehir geziyorsunuz. Araları da çok açık olmadığı için bir şehirden diğerine birkaç saat içinde gidebiliyorsunuz. Turu tavsiye ederim ama gitmediyseniz önce İtalya turuna gidin derim. Benelüks Paris turu mu İtalya turu mu diye sorarsanız düşünmeden İtalya derim. Yine çok uzun ve sıkıcı bir yazı oldu, sanırım buraya kadar kimse okumayacak ama olur da okur ve hala cevaplanmamış sorularınız olursa sormaktan çekinmeyin.